

ÁLDÁS, BÉKESSÉG!

A Pomáz-Csobánkai Református Társegyházközség lapja

20 év gyülekezeteink szolgálatában

Visszaemlékezem a régi napokra,
végiggondolom minden tettetted,
elmélkedem kezed alkotásain.
Imádkozva nyújtom feléd kezem,
lelkem utánad eped,
mint a kiszikkadt föld.

Zsolt 143,5-6

A TARTALOMBÓL

12

MINDEZT EGYÜTT VÉGEZZÜK

Óváryné Herpai Dóra beszélgetése
Nyilas Zoltán esperessel

20

BESZÉLGETŐTÁRS

Az Orbán-Bartha lelkészpár
beszámolója a napközis táborról

28

115 – A GÁLYARAB PRÉDIKÁTOROK EMLÉKEZETE

Osváth Zsolt írása

Mert a fügefák nem fognak virágozni, a szőlőtőkéken
nem lesz gyümölcs. Hiányozni fog az olajfák termése,
a kertek sem teremnek ennivalót. Kivész a juh az
akolból, és nem lesz marha az istállókban. De én
vigadozni fogok az Úr előtt, örvendezek szabadító
Istenem előtt. Az Úr, az én Uram ad nekem erőt,
olyanná teszi lábamat, mint a szarvasokét, és
magaslatokon enged járni engem. (Hab 3,17-19)

IMÁDSÁG

Urunk, Istenünk! Köszönjük Neked a csendet, amelyben ta-
lálkozhatunk Veled. Tudod, milyen nagy szükségünk van a
csendre, a belső elcsendesedésre, a Veled való találkozásra.
A csendre, amelyből oly kevés van. Nagy a zaj körülöttünk, és meg-
valljuk, bennünk is.

Urunk, Te ismered
a meg sem fogalma-
zott gondolatainkat,
amelyeket nemegy-
szer átszó a bizony-
talanság. Köszönjük,
hogy nem hagysz
magunkra, Úr Jézus
Krisztus. Kereszted
előtt állunk, meg-
köszönjük mindazt,
amit kaptunk és ka-
punk, a sok jót és a
próbákat is, amelye-
ket a segítségeddel
legyőzünk. Minden
gondunkat Eléd vi-
hetjük. Köszönjük,
hogy meghallgatsz
minket és megsza-
badítasz mindattól,
ami nyomaszt ben-
nünket – az aggoda-
lomtól, a túlzott fél-
téstől, a bizonytalan
jövőtől. Rád bízunk
magunkat, Megvál-
tó Urunk. Emberi
mivoltunkat nem
tudjuk levetkőzni, de Veled, Általad a gond gondtalansággá válik, az
aggodalom helyére a nyugalom költözik.

Köszönjük mérhetetlen szeretetedet, amellyel körülveszel bennün-
ket és minden Benned bízót, Hozzád fohászkodót. Kérünk, vezess
minket Szentlelked által, erősítsd hitünket. Várjuk dicsőséges eljöve-
teledet.

„Vesd az Úrra terhedet, és ő gondot visel rád!” (Zsolt 55,23a). Ámen.

Bár bűn és kín gyötör...

1. Bár bűn és kín gyötör, / És nehéz bár szívem,
A Sátán életemre tör: / Kétségbe nem esem.
2. Bár vétkem súlya nagy, / Mégis hozzád jövök.
A bűnnek gyűlölője vagy, / De kegyelmed örök.
3. Az én erőm kicsiny, / A bűn erős nagyon:
Te tudsz s akarsz segíteni, / Hát segíts bajomon!
4. Az ég oly messze van, / Még messzebb tőled én,
De szent igédben írva van, / Hogy irgalmad enyém.
5. Nem félek senkitől, / Hisz te vigyázol rám,
Már bánat és gond sem gyötör: / Meghallgatod imám.
6. Jézusban bízva én / Szívemet átadom,
Mert így, tudom: akármi ér, / Atyám szeret nagyon.

(RÉ 760. – Anne Brontë, 1851; fordította: Szabó Aladár)

Jézus, téged kereslek

1. Jézus, téged kereslek, békességre vágyva,
Űzött, hajsolt életem látod milyen árva.
Engedj közel magadhoz, szólj hozzám szelíden,
Igéd áldott vigasza csöndesítse szívem.
2. Jézus, téged kereslek, mikor bűnöm éget.
Meddő gyötrődésemnek csak te vethetsz véget.
Oldozzá fel igéddel, mikor szívem vádol,
Ments ki bocsánatoddal ördög hatalmából.
3. Jézus, téged kereslek, erőt, áldást kérve:
Felebarátainknak ne legyek terhére!
Tőled való örömöm hadd ragyogjon másra:
Legyek minden embernek gyámolító társa!

(RÉ 716. – Hamar István)

Ó, Jézus, amikor sokan...

1. Ó, Jézus, amikor sokan / Nem járnak többé teveled,
Adj erőt, hogy keresztedet / Felvegyük hittel, boldogan!
2. Ó, Jézus, tövises az út. / Nézd, elveszünk a cél előtt!
De új elszánást, új erőt / Ád a te töviskoszorúd.
3. Ó, Jézus, oly sötét az éj. / Mindhalálig hűségese,
Nem lankadva egy percre sem, / Őrt állni, kérünk, te segíj!
4. Ó, Jézus, terhed nem nehéz, / És gyönyörű a te igád,
Míg boldog szemünk téged lát, / És csak a te nyomodra néz.
5. Ó, Jézus, húsvét fénye kel / Túl síron, gyászon, éjjelen,
És aki győzött idele, / Fenn örök himnusz énekel.

(1. vsz.: Otto Riedel (német), 2–5. vsz.: Túrmezei Erzsébet)

Fenségednél nincs vonzóbb...

Fenségednél nincs vonzóbb e földön,
se dal, se szó, se kép,
és nem találne Nálad szebbet,
bármerre is indulnék.
Benned van a szeretet fénye,
csak Te vagy az egyetlen út.
Benned ott találok minden választ,
nagy Király és győztes Úr!
Most csak nézlek és csodállak, tiszta szívből áldlak,
minden tisztelet csak Hozzád száll,
imádlak, hű Atyám!

NYILAS ZOLTÁN ESPERES IGEHIRDETÉSE

Zarándokok igaz istentisztelete

Kedves testvérek! Egy ismert zsoltár hangzott el most itt az istentiszteleten. Leginkább nem is a Szentírásból ismerjük ezt a zsoltárt, hanem énekeljük, amikor köszöntünk, ünneplünk: „Megáldjon téged az Isten a Sionról kegyelmesen...” Hányszor mondjuk énekszóban ezeket a gyönyörű, imádságos szavakat!

Ahogy az elmúlt napokban együtt olvastuk a Szentírásból a Zsoltárok könyve kijelölt részeit, felfigyelhettünk arra, hogy mindegyik felirata így kezdődik: *Zarándokének*. Arról az útról van szó ezekben az imádságos énekekben, amelyen egy zsidó ember évente egyszer (de lehet, hogy többször is) felkerekedett, hogy az otthona, gyülekezete közösségéből, a zsinagóga közösségéből, az igehirdetés közösségéből felmenjen Jeruzsálembe, a templomba, hogy áldozatot mutasson be az élő Istennek, hogy része lehessen az Isten tiszteletének.

A zarándokok a hosszú út után, amikor megpillantják Jeruzsálemet, felsóhajtanak: „Tekintetem a hegyekre emelem: Honnan jön segítségem?” (Zsolt 121,1) Vágyakoznak bemenni a temp-

lomba, amikor pedig belépnek, nemcsak azt érzik az Isten házában, mint mi itt, ebben a kétszáz négyzetméteres templomban, amiben vagyunk, hanem azt, hogy szinte egy városba lépnek be: csarnokokkal, udvarokkal, lépcsőkkel – és újra és újra énekelnek.

A zsidó hagyomány szerint, mielőtt megpillanthatták volna az áldozati helyet, 15 lépcsőn – vagy ahogyan Károli Gáspár fordítja: grádicson – kellett felmenni, ahol a papok és lévíták kórusa meg az érkezők szinte egymásnak felel-

getve mondják ezeket az énekelt imádságokat. Van is egy ilyen szép ének: „Légyente kőfalaidon belül békesség!” Mert amikor megérkeznek, azt érzik, amit Jézustól is hallunk, hogy békesség tölti el a szívüket. A kimerítő út után, a fáradtság ellenére, amikor belép valaki az Isten udvarába, a tágas térre, úgy érzi, hogy béke tölti meg a szívét. De ott vannak ezekben az imádságokban azok a könyörgések is, melyekben segítségért imádkoznak vagy amelyek az ünnep örömről szólnak.

Aztán eljön a pillanat, amikor az út lezárul, amikor a zarándoklat a végéhez ér, amikor már mindent megimádkoztak, mindent elénekeltek, amikor az ünnepnek vége, és lassan hazaindulnak. A zsoltár szerint egy konkrét napszak, éjszaka van, de a templomban még mindig ott állnak a szolgálatot végző papok és lévíták, és a távozó zarándokoknak ezt mondják: „Áldjon meg téged az Úr!”; a hazaindulók pedig ezt válaszolják: „Ti pedig, akik az Úr szolgálai vagytok, áldjátok az Urat!”

Tudjátok, az a jó abban, hogyha elővünk egy istentiszteletre, hogy részese lehetünk a templom közösségének

(mint ahogyan Jézus mennybemenetele történetének záró akkordjaiban látjuk, hogy a tanítványok együtt voltak a templomban, és áldották az Istent). Az istentisztelettel nem véget ér valami, hanem valami elkezdődik. Amikor megérkezünk az Isten házába, tele vagyunk kérdésekkel, harcokkal, küzdelmekkel, tele vagyunk békétlenséggel, tele vagyunk félelmekkel. A kérdés az, hogy hogyan térünk haza? Hogyan térünk vissza ünnepünkől abba a világba, amely egészen valóságos és világos? Hogyan ülünk le majd a vasárnapi ebédhez; hogyan fogunk hozzá majd holnap a munkához; hogyan lesznek a terhek (mert lesznek) a mi életünk részévé; mit fogunk majd mondani a megoldatlan kérdéseinkre?

Visszamegyünk a hétköznapi világba, de az istentiszteletnek valahol az volna a legbelsőbb, legmélyebb tartalma, hogy ne úgy végezzük dolgainkat, mint ahogyan azelőtt végeztük, mielőtt eljöttünk volna az Istennel való találkozásra. Egészen egyszerűen: ne úgy induljunk haza, mint ahogyan érkezünk, hanem vigyük magunkkal Isten áldását, Isten jelenlétét, Isten szavát.

A zsoltár alapján három rövid üzenetet szeretnék még megfogalmazni nektek, kedves testvérek: a hűségről, a kitartásról, a megmaradásról.

Ti – mondják a távozó zárandokok az ott maradottaknak –, az Úr szolgálói, akik éjjel az Úr házában álltok, ti maradjatok meg. Ti most nem ülhetek le. Ebben a zsoltárban az állás, egészen konkrétan a helytállást jelenti. A kitartást, a megmaradást jelenti. Állni azt jelenti: nem futok el, nem hagyom el a helyemet. Nem engedem, hogy a csalódás, a félelem vagy – ahogyan szoktuk mondani – az élet elsodorjon bennünket. És ez nem mindig könnyű. Könnyű, hogyha a dolgok jól alakulnak. Könnyű hűségesnek lenni, amikor Isten meghallgatja az imádságunkat. Könnyű hűségesnek lenni, amikor szeretnek bennünket. Könnyű, amikor eredményesnek látjuk a munkánkat, amikor elismerik a szolgálatunkat. De mi történik akkor, amikor látszólag állóvíz van? Amikor

nem mozdul meg a levegő? Mi történik akkor, hogyha nem történik változás, pedig régóta imádkozom valakiért? Mi történik, hogyha ugyanabba a konfliktusba kerülök újra és újra? Mi történik akkor, hogyha csalódom az egyházban, a gyülekezetben? – folytathatjuk a sort, mennyi csalódással élünk az életben.

És mi történik akkor, hogyha azokat sebzem meg, vagy azoktól szenvedek sebeket, akiket szeretek? Ilyenkor nem mindig jó megmaradni. Ilyenkor az ember egyre távolodik, kezd egyre inkább mesterkéltté válni. Ilyenkor az ember kezd egyre inkább hazuggá lenni.

Vajon meg tudunk-e maradni? Meg tudunk-e állni akkor, amikor kérdéseink, panaszaink, kiáltásaink vannak? Meg tudunk-e állni fájdalomban, meg tudunk-e állni gyászban? Mert megállni nem azt jelenti, testvéreim, hogy „Uram, én értem, mi történt”, hanem leginkább azt jelenti: „Uram, én nem tudom, most mi van velem, nem tudom, hogyan tovább, de nem akarok elszakadni tőled. Te akkor is Istenem vagy, amikor én nem értelek téged.” Tudjátok, testvérek, ezek azok a pillanatok, amelyek próbára tesznek bennünket. Igen, ezek az éjszaka pillanatai, a sötétség. Tudom, hogy itt egy konkrét napszakról van szó, de lehet ez az ember életének egésze is. Ó, de fontos volna, hogy ilyenkor felemeljük a kezünket, és üres kézzel mondjuk: „Uram, nincs

mibe kapaszkodnom! Tőled várok mindent!” Ez nem pusztán egy vallásos mozdulat, nem pusztán arról van szó, hogy valamit teszek, amit begyakoroltam, hanem annak a szándéknak a kifejeződése, hogy egész életemmel, testemmel és lelkemmel áldalak téged. Áldalak, mert Istenem vagy!

Testvéreim, a mi Urunk nem pusztán szép szavakat vár tőlünk, nem énekszót, hanem azt várja, hogy egész életünkkel odaforduljunk hozzá. Azt várja, hogy egész életünk azt mondja: „Áldott legyen az Úr, áldott legyen a mi Istenünk!”

S miközben ezt mondjuk, ránk telepszik ennek fájdalma és rémülete. Hogyan mondhatjuk, hogyan mondhatom én ezt, akinek a keze nem tiszta kéz, akinek a szíve nem tiszta szív, akinek imádsága gyenge és erőtlenséges? Csak úgy és csak akkor, hogyha felnézek Jézus Krisztusra! Mert Jézus nem kívülről szemlélte a mi életünket, hanem belépett abba, és a Gecsemáné-kertjében ezt mondja: „Szomorú az én lelkem mindhalálig”; a kereszten pedig így kiáltott: „Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?” Jézus ismerte a félelmet, az elhagyatottságot, az igazságtalanságot, és ismerte a halált is. De a sötétségben is Isten kezére bízta magát: „Atyám, a te kezébe teszem le az én lelkemet.”

Krisztus azért lépett be életünk leg-sötétebb éjszakájába, hogy nekünk sohase kelljen egyedül maradnunk →

→ a mi sötétségünkben. Éppen ezért, keresztyén emberként, sohasem abban reménykedünk, hogy nem lesz baj, hogy nem történhet velünk rossz, hanem hűséggel kitartunk abban, hogy bármi is történik, Krisztus nem hagy el bennünket, és mi sem hagyhatjuk el Őt. Éppen a keresztség bizonyítja Isten szeretetének a valóságát, a feltámadás pedig azt mutatja meg, hogy nem a sötétség az utolsó szó. Mert mindig van hajnal, mindig van pirkadat, mindig van reggel.

Igen, Krisztus mutatja meg ezt. S nemcsak neked, vagy csak nekem, hanem mindannyiunknak. Mert az áldást együtt kapjuk. „Áldjátok az Urat mindnyájan!” – mondják a távozók, a kórus pedig így szól: „Áldjon meg téged a Sionról az Úr!” Először mindnyájunkat, utána pedig téged. Azért, mert Isten az Ő népéből közösséget formál, gyülekezetet belőlünk is.

Mi, akik ma itt vagyunk az Isten házában, különböző történettel jöttünk ide. Különbözőek a szokásaink, különbözőek a sebeink, különböző a véleményünk, de Krisztusban egy testté lettünk. Még az is lehet, hogy egymás keresztnévét sem tudjuk. De, kedves testvérek, Isten az Ő áldását ma mégis együtt, közösségben adja nekünk. Községben, amelyek épülnek, községben, amelyek szeretnek. Községben,

ahol tudjuk, hogy bűnbocsánatra van szükségünk, közösségben, ahol tudjuk, hogy egyedül az Isten irgalma tart meg bennünket.

Aki egyszer őszintén felnézett már a keresztre, az tudja, hogy a keresztség gyötör, de fel is emel. Gyötör, mert átérzem benne elvesztett voltomat, de fel is emel, mert Krisztus megváltottja vagyok. Gyötör, mert érzem, hogy meg kellene halnom, de fel is emel, mert Isten annyira szeretett, hogy Fia kész volt meghalni érttem.

Sok minden elválaszt bennünket, de mindannyian ugyanannál a keresztnél állunk, ugyanarra a bocsánatra van szükségünk, ugyanazt a kegyelmet kapjuk, ugyanaz az Úr tart meg bennünket. Nem véletlen, hogy a 134. Zsoltár előtt ott van a 133. imádsága is: „Ő, mily szép és mily gyönyörűséges, ha a testvérek egyetértésben élnek! ... Csak oda küld az Úr áldást és életet mindenkor.” És ezután következik a 134. Ezután következik az áldó zsoltár. Ezután következik az elbocsátás: „Áldjon meg téged a Sionról az Úr”.

Testvéreim, itt vagyunk ma az Isten házában. Elindultunk, megérkeztünk. Jelzett az óránk, vagy a belső igényünk, lehet, hogy megbeszéltük, hogy itt találkozzunk, ünnepi alkalmunk van, beléptünk az Úr házába, most pedig haza kell térnünk. Adja meg az Isten, hogy

ne üres kézzel térjete haza, hanem vigyétek magatokkal Őt magát! Vigyétek magatokkal az áldást: „Áldjon meg téged a Sionról az Úr, aki az eget és a földet alkotta!”

Az áldás görög szava szerint azt jelenti: jó kívánság, jó mondás, jót mondani. De nemcsak azt jelenti, hogy minden jól alakul majd, hanem az áldás mögött az élő Isten áll. Az az Isten, aki az eget és a földet alkotta. Az az Isten, aki a sötétségből világosságot hívott elő. Az az Isten, aki életet adott a halottaknak. Az az Isten, aki feltámasztotta Jézus Krisztust. Ezért az áldás nem azt jelenti, hogy nem lesz éjszaka, hanem azt jelenti, hogy nem az éjszakáé az utolsó szó. Nem azt jelenti, hogy nem ingunk meg soha, hanem azt jelenti, hogy Isten megtart. Nem azt jelenti, hogy köztünk nem lesznek különbözőségek vagy nem lesznek sebeink, hanem azt jelenti, Krisztusban mindig van bocsánat. Krisztusban mindig ott van a békesség és benne van az új élet.

Jöjjetek hát, áldjátok az Urat mindnyájan! S miközben áldjuk Őt, halljátok az Ő igéjét: „Áldjon meg téged az Úr a Sionról, aki az eget és a földet alkotta!” Ámen.

(Az igehirdetés elhangzott 2026. július 12-i istentiszteleten, a pomázi református templomban) ■

Imádság

Urunk Istenünk, szerető mennyei Édesatyánk, Jézus Krisztus által! Zarándokok és parókusok vagyunk mindannyian, így csak azt kérhetjük, magad légy számunkra az út. Leginkább akkor várjuk ezt, mikor a magunk feje után menve tapasztaljuk meg otthontalanságunkat.

A nyári forráságban úgy frissített meg bennünket csendes eső, mint ahogyan naponként életadó igéd. Ó, add, hogy csak azt tegyük, amit Fiad tesz, ó add, hogy csak akkor lépünk, ha arra Lelked indít bennünket. Add, hogy már a zsákutcák bejáratánál megálljunk; ne baktassunk arra, hová nem kell mennünk; ne csacsogjunk feleslegesen, ha te már mindent elmondta nekünk vagy helyettünk.

Köszönjük, Istenünk, a nyáron elvégzett munkákat, felújításokat: a parókia vizes falainak szigetelését és a leomlott kerítés újraépítését, s köszönjük a csobánkai vendégszobák elkészültét.

Köszönjük, hogy ismét folyik ivóvíz a csapokból ott, hol a víznyomás korábban megszűnt.

Urunk, add, hogy a nyári pihenésben megújuljunk a te szeretettedben és a neked élő szolgálatban; a szolgáló szeretetben és a szeretet szolgálatában.

Urunk, kérünk, áldd meg rétegalkalmainkat, táborainkat. Készítsd elő a szeptemberi szabadtéri evangelizációt és a gyülekezeti csendesnapot!

Gyógyítsd meg, kérünk, betegjeinket, a kórházban lévőket, a műtőre készülöket. Őrizd meg a szünetben is gyermekeinket és ifjainkat.

Őrizd meg, Urunk, pomázi és csobánkai népedet! Ámen.

(Nyilas Zoltán esperes imádsága az Északpesti Református Egyházmegye Imaláncában) ■

PÁLYI PÉTER LELKIPÁSZTOR

Az Isten szeretet

1János 4,8b

Ha Isten a szeretet, akkor Ő mindent szeretetből cselekszik. Azaz minden tettének indítéka, indító oka a szeretet.

Nehéz ezt elfogadni és belátni akkor, amikor azt látjuk, hogy Egyiptom elsőszülöttjei meghalnak, hogy a fáraó hadserege belepusztul a tengerbe. Vagy amikor népeket irtat ki az Úr a honfoglaláskor Izrael fiaival. Pedig mindezek Isten szeretetének cselekedetei.

Hol van ebben a szeretet? Ott, hogy mindez az emberiség megváltásának előkészítése. Mindez azért van, hogy Izrael népéhez megérkezhesen a Messiás. Igen, Isten a történelemben így készíti elő Fia érkezését. Isten terveivel, cselekedeteivel kapcsolatban soha nem a pillanatnyit kell nézni, hanem a nagy összefüggéseket. Ha tudunk így tekinteni a történésekre, akkor láthatjuk meg azt is, hogy Isten mindig szeretetből cselekszik az egész emberiség javára.

Isten tetteit tehát mindig a szeretet határozza meg. A szeretet van minden cselekedete mögött. Így is mondhatjuk, hogy a szeretet cselekedeteinek indító oka.

Jézust is a szeretet indította a cselekvésre. Felvetődik a kérdés, ha mi Krisztus-követőnek valljuk magunkat, akkor a mi tetteinknek mi kellene legyen az alapvető indító oka? Bizony a szeretet. De mennyi minden más van helyette!

Ha őszinték vagyunk önmagunkhoz, és meg merjük igazán keresni tetteink indító okát, akkor látjuk meg igazán, hogy milyen bűnösök is vagyunk. Mert minden szeretetlenség

bűn. Vajon mi a cselekedeteink indító oka, ha nem a szeretet? Vajon mi lehet? Mondok néhány példát. S tekintsünk bele ebbe a tükörbe, hogy megtudjuk, mi az, ami megakadályoz minket abban, hogy a szeretet emberei legyünk ebben a világban.

Hosszútűrés helyett mi mindent

azonnal akarunk. Hányszor tettünk úgy, hogy a kegyességünk csak látszat volt a körülöttünk levők számára? Irigyen tekintünk másokra, és úgy érezzük, másoknak mindig jobb. Mi is ugyanazt akarjuk magunknak. Nem tudunk elégedettek lenni abban és azzal, amink van. Az elégedetlenség életünk mozgatórugója. Szeretjük mi többnek mutatni magunkat, mint amik vagyunk. Szeretnénk, ha mások is így látnának minket. S ha valami sikerül, azonnal igyekszünk azt tudomására hozni mindenkinek, különösen, ha azzal azt bizonyíthatjuk, hogy

mi különbek vagyunk. Hány, de hány embert ismerünk mi magunk körül, akiknél mi jobbak vagyunk.

Tudunk mi éktelenül dühösek lenni, éktelenül hidegek, szeretetlenek lenni, különösen azokkal szemben, akik nem szimpatikusak nekünk. Keresünk a hasznunkat, haragszunk, gyűlölünk, nagyon is felrójuk a rosszat, a hamisságot elnézzük, és ügyességnak mondjuk, és nincs már olyan értékrend, ami mindenkire kötelező lenne, amit mindenki elfogad. Az igazságról pedig azt valljuk, hogy mindig attól függ, hogy kinek a kezében van a hatalom. Így aztán nem is keressük, s az igazságnak örülést nem ismerjük. A hátszándékok keresésével vagyunk elfoglalva az igazságkeresés helyett.

Nem feledjük a rosszat, különösen ha velünk szemben követték el. Nincs már bizalmunk az emberekben. Mindent kétkedve fogadunk, így aztán alapjában véve reményvesztett emberek vagyunk. Sorolhatnám tovább, de talán ennyi is elég.

Bizony nagyon sok ember életét, tetteit ezek az indító okok határozzák meg. Pedig tudjuk jól, hogy a szeretet kellene minden cselekedetünk indító oka legyen. Jézus is ezt parancsolja tanítványainak, mikor ezt mondja: „Új parancsolatot adok néktek, hogy egymást szeressétek. Amint Én szerettelek titeket, úgy szeressétek ti is egymást. Erről ismeri meg mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha egymást szeretni fogjátok.” (János 13,34-35)

Vizsgálja meg most ki-kí magát ebbe a tükörbe tekintve, és ha cselekedeteinek indító oka nem a szeretet, akkor amit talál helyette, azt sürgősen hagyja el, mert amíg ez ott van, az ember nem alkalmas arra, hogy igazán az Úr szolgálatában legyen. Mert az Isten akarata ez: „Legyetek azért ti tökéletesek, miként a ti mennyei Atyátok tökéletes.” (Máté 5,48) ■

SEBESTÉNYNÉ JÁGER ORSOLYA LELKIPÁSZTOR IGEHIRDETÉSE

Kiáltás Istenhez

142. Zsoltár

Bizonyára sokan úgy vagyunk az itt jelenlévő kedves testvérekkel egyetértésben, hogy a Szentírás a világ legcsodálatosabb, legösszetettebb, legtitokzatosabb, mégis a Lélek által világos vezetéssé váló könyve – minden időben. S mindemellett a legőszintébb is. Olyan éleket ismerhetünk meg lapjai tükrében, melyek által gazdagodhat a hitünk, erősödhet a reménységünk és növekedhetünk a szeretetben is. A Szentírás kendőzetlen őszinteséggel számol be életsorsokról, viselkedésmintákról – jó és rossz példákról egyaránt –, tanulságul, hogy akik a későbbi korokban olvashatjuk, követhessük a jót, és ha lehet, elkerülhessük a rossz viselkedési mintákat, döntéseket. Emellett pedig nemcsak a hit hőseinek életpéldáit ismerhetjük jobban, hanem saját magunkat is.

Nem könnyű, nem könnyed olvasmány, noha vannak részei, melyeket már biztos sokan gyermekfejjel, gyermekszívvvel is jól ismertünk és szerettünk. Sokszor azonban csak elmélkedés, gondolkodás, imádság által válik érthetővé, keményebb eledelként épül be életünkbe. Egy azonban bizonyos: Aki ránk hagyta, szeretetből és jóságból akarta így. Isten szándéka számunkra, hogy a hit hallásból születhessék a szívben, a hallás pedig Isten Igéje által (Rm 10,17). Így volt ez századokkal korábban is, így van ez ma is, s ha Isten adja, a jövőben is mécses, lámpás, útmutató lehet e drága szent könyv. Igazságát és őszinteségét bizonyítja, hogy nemcsak olyan élethelyzeteket, példákat mutat be a számunkra, ahol a hit emberei békében, egyetértésben, nyugalomban, gondok nélkül élhették életüket. (Sőt, ha jobban belegondolunk, az ilyen helyzetekből, történetekből van talán a legkevesebb.) A Biblia kendőzetlen őszinteséggel adja elénk, hogy a hit

embereit igenis érhetik próbák, nehézségek, bajok, mert nem ezek elkerülése vagy elkenődése a számunkra kijelölt keskeny út, hanem sokkal inkább az, ahogyan és amiképpen a próbákat, nehézségeket, bajokat a lelkünkben megéljük.

Jól szemlélteti ezt számunkra Dávid király személye. Talán azért is szeretjük annyira az Ószövetség nagy királyát oly sokan, mert élete bizonyos szempontból nyitott könyv a számunkra. Nemcsak azért, mert több ószövetségi könyv is leírja cselekedeteit, a vele kapcsolatos eseményeket, hanem azért is, mert ő maga ír a vele történetekről a Zsoltárok könyvében. A 150 reánk maradt zsoltárnak 75 költeményét, imádságát – tehát a felét – Dávid jegyezte le.

Milyen csodálatos kincsesár ez a hívó ember számára: Dávid őszintén megosztotta velünk hitét, reménységét, Istenbe vetett bizalmát. Tudhatjuk, hogy az Úr az ő pásztora, ezért nem kell szűkölködni. Általa vallhatjuk mi is, hogy sokszor úgy kívánczik Istenhez lelkem, mint a szarvas a folyóvízhez. Az ő szavaival együtt remélhetjük, mondhatjuk el, hogy sokszor bizony azt kell kérnünk: *„Tiszta szívet teremts bennem Uram és az erős lelket újítsd meg bennem...”*

Dávid énekei imádságok voltak. Őszinte, mély, szívből jövő szavak. Olyan imádságok, melyeket mi is elmondhatunk. Olyan szavak, melyek által magunkra ismerhetünk, melyek által közelebb érezhetjük, tudhatjuk magunkat az élő Istenhez.

A mai napon hallott zsoltár szintén Dávid szíve mélyén született. S nemcsak a szíve mélyén, de egy barlang mélyén is. A kutatók úgy gondolják, hogy e barlang a Holt-tengertől nyugatra, Én-gedi forrása mellett található, ami egy bájos kis oázis a pusztaságban, hiszen a pusztaságban itt

víz fakadt. A neve is azt jelenti: Gidák forrása – valószínűleg a nyáját itatták itt a pásztorok. A forrás mellett barlangokat találunk, melyek oltalmat nyújtottak a nap hőségétől.

Dávid még fiatalemberként rejtőzött el e barlangban, s nem azért, mert magányra, vagy nyugalomra vágyott, hanem mert az életét mentette a veszély elől. A veszedelmet számára pedig a reá oly sokszor féltékeny, őt oly sokszor támadó első király, Saul jelentette.

A bibliai időkben – mind az ó-, mind az újszövetségi időkben – a barlangok sokszor játszottak fontos szerepet a hívók életében. Oda rejtőztek baj esetén – még a korai keresztyénség üldöztetései idején is – a Krisztus-követők. (Mint a kisázsiai barlangrendszer – Ihlara például –, ami engem oly annyira megihletett, hogy legutóbbi könyvem egyik színhelyévé is vált.)

Dávid e zsoltára jól szemlélteti, hogy az életünk nem mindig nyugalmas, nem akadályok és nehézségek nélkül való. A hitben járás őszinte tükrö e zsoltár.

Miért kellett Dávidnak egy barlang mélyére húzódnia élete ezen szakaszán? Ehhez segítség, ha megnézzük, miért nevezzük e zsoltárt panasz-zsoltárnak, ahogy a címe jelzi azt. Mert hogy már a címe is jelent

valamit. Hogy is van ez? A hívő ember is panaszkodhat? Egybecseng ez a bizalmunkkal, az Istenbe vetett hitünkkel? Panaszáradat vesz körül minket lépten-nyomon. Panaszkodunk, ha meleg van, vagy ha hideg, ha fúj a szél, vagy ha drágul a benzin, ha nem nyert a kedvenc csapatunk, vagy ha más nyerte a választásokat. Egyfelől Isten valóban azt kéri, hogy ne zúgolódjunk, ne panaszkodjunk. Főleg ne egymásra, főként ne a másik ember háta mögött. Másfelől viszont sehol nem mondja azt az Úr, hogy Őneki – a mi drága Teremtőnknek – ne öntsük ki a szívünket, ne mondjuk el, ha valami fáj, ha valami bánt. Sőt, a lényeg pont ez lenne: először Neki mondjuk el, Vele beszéljük meg. S közben sokszor le is csendesül a szívünk, megnyugvást és békét kapunk, és talán negyedére, felére csökkenthető így az, amit utána másoknak panaszkodunk el.

Dávid jól tudta, hogy vannak élethelyzetek, ahol igenis így kell tenni. Sőt, még továbbmegyek: Dávid pont a veszedelem miatt húzódott egy barlangba, ahol azután hangosan kiáltott az Úrhoz. Hangosan... Kiálthattott... Amikor az ember annyira kétségbe van esve, vagy annyira fel van dűlve, akkor bölcsen teszi, ha keres egy csöndes helyet, ahol akár hangosan is kiöntheti szívét Istennek. Nemcsak a test megmenekülésének színhelye hát e barlang, hanem a léleké is. Egy csöndes zug, ahol magunk lehetünk az Úrral. Ahol senki nem zavar. Ahol kiönthetjük a szívünket. Ahol sírhatunk, ahol énekelhetünk. Van-e ilyen színtere a hitben járásunknak? Egy kis szoba, egy hely a kert végén? Egy csöndes út, zárandókút, amit megteszünk, hogy békére találjunk akár már menet közben is? Vagy akár jelképesen nem a térben, az időben keresve e helyet: egy hajnali óra, vagy késő este, amikor elcsendesül körülöttünk az élet?

A bibliai szereplők sokszor kerestek ilyen helyet. Nemcsak veszély esetén rejtőztek el. Maga Jézus is mutatja életével ezt, amikor csöndességre vágyott, elvonulva a fárasztó napok után, vagy egy új nap hajnalán a Ge-

csemáné kertjébe, vagy a Genezáreti-tó mellé.

De ha még magasabb perspektívából szemléljük Jézus életét: Ő egy barlang mélyén jött a világra, hogy elhozza Isten országát közénk, s küldetése végén testét egy barlang mélyébe helyezték, hogy onnan feltámadásával elhozza számunkra az üdvösséget is.

Első kérdésem a mai napon tehát ez: van-e a számunkra egy csöndes óra, csöndes színhely, ahova a lelkünk is elmenekülhet – hogy erőt merítsen és a mindennapok forgatagainak veszélyeiből békességre találjon?

A zsoltáríró nemcsak, hogy magányra vágyott. Dávidnak élet-halál kérdése volt, hogy e barlangban el tudjon rejtőzni az őt fenyegető Saul elől. Kétségbeesésében ezért kiáltott, ezért öntötte ki panaszos szavakban szívét. Mert van úgy bizony, hogy hangosan megformált gondolatokra van ilyenkor szükség. Egy kiáltásra. Ahogy Luther Mártonról láthatjuk a róla készült filmben, szobája mélyén kiáltva: „Tied vagyok, ments meg!” – s e kiáltással a tisztaság és igazság Istene felé – láthatjuk – elkezdődött a reformáció.

Nem szégyen kiáltani. Nem szégyen panaszkodni. Nem szégyen felvállalni, amit érzünk, ami belülről szaggat, fáj, emészt, de mindenekelőtt az Úrnak tegyük ezt meg. Onnan indul ki minden élet. S majd Tőle indul ki a megoldás is.

Dávid a barlang magányának mélyén kiáltott. Jónás a cethal gyomrában. Illés próféta a Kármel hegyén és később a Sínai barlangjában. Jeremiás próféta egy ciszterna mélyéből. Dániel az oroszlánok verméből. Sokféle élethelyzet kergethet bennünket jelképes értelemben barlangba, verembe: egy betegség, egy rágalmazás, egy veszettség, egy hirtelen haláleset... Van úgy, hogy kiáltani kell. S van úgy, hogy csak a remény él: Isten meghallja a kiáltásunkat és majd válaszol is.

Az én-gedi barlang mélyén Dávid kiáltott. Reménykedve és elkeseredetten. Ő emberekben csalódott. Dávid életútja, mely oly tarka volt eseményekben, megmutatja nekünk,

hogy nem mindig bízhatunk mindenben. Hogy bölcsnek és óvatosnak kell maradnunk. Ahogy Arany János oly szépen fogalmazza meg később: *Mindenkit szeress, de bizalmat bölcsen és óvatosan osztogass.*

Számtalan élethelyzetben kiáltottunk már talán mi magunk is Istenhez. Sokszor, ha egyedül ülök a kocsimban, vezetés közben énekelni szoktam. Nem okoz ez gondot, attól még jól tudok figyelni az útra is. Azonban volt már úgy, hogy elkeseredésemben, vagy valamely családtagomért mondott imádság kiáltássá változott. Úgy éreztem, csak akkor nyugszom meg, ha hangosan, fennszóval kiáltok az Úrhoz. És hányszor, de hányszor élhettem át, élhettük át már mindannyian életünk folyamán, hogy Ő meghallja kiáltásunkat.

Dávid király egy másik szép imádságában elmondhatta: *„Várva vártam az Urat, és ő lehajolt hozzám, meghaltotta kiáltásomat. Kiemelt a pusztulás verméből, a sárból és az iszapból. Sziklára állította lábamat, biztossá tette lépteimet. Új éneket adott a számba, Istenünknek dicséretét. Sokan látják ezt, félik az Urat.”* (40. Zsoltár) Elmondhatjuk Isten kegyelméből mi is.

A 142. Zsoltár nemcsak a panasz őszinte zsoltára, hanem a reménység is. Ugyan nem kapunk még itt e zsoltárban azonnali választ, feloldást, megnyugvást. Aki a Szentírást reánk hagyta, az a drága Úr, azt szeretné, ha a hitünkben kitartóak lennénk. Nem érkezik mindig azonnal a segítség. Nem azért, mert nem szeret bennünket – mert nagyon is szeret –, hanem mert a hitünk próbája állhatatosságot eredményez, és ezt – ahogy a jó sportolóknak – nekünk is el kell sajátítanunk.

Dávid zsoltárai a hívő ember őszinte imádságai. A 142. Zsoltárban a kiáltás, a reménykedés hangját hallhatjuk ott a barlang sötétjében. Ha pedig kitarthatóan keressük a választ, a Zsoltárok könyvét is tovább olvasva, a 145. Zsoltárban már ezt olvashatjuk: *„Közel van az Úr minden őt hívóhoz; mindenkire, aki hűséggel hívja őt. Beteljesíti az őt félőknek kívánságát; kiáltásukat*

→ meghallgatja és megsegíti őket. Megőrzi az Úr mindazokat, akik őt szeretik; de a gonoszokat mind megsemmisíti. Az Úr dicséretét beszélje ajkam, és az ő szent nevét áldja minden test örökkön örökké!”

Isten soha nem hagy el bennünket, ha reményünket Őbelé vetjük. Irgalma örökkévaló, ne kételkedjünk hát ebben.

Dávidnak át kellett mennie a siralom völgyén, hogy a hite megerősödjék, és ezáltal példa és segítség legyen mindazok számára, akik majd évezredek múltán olvassák szavait, mécses legyen általa az Ige a mi nemzedékünk számára is, akik itt és most együtt vagyunk.

Kedves testvérem! Rég találkozunk... Hadd kérdezzem meg csöndesen: hogy vagy? Milyen napokat élsz mostanában? Mi történt az életedben az elmúlt időkben? Merre jártál, mit tettél? Hogy éltél? De legfőképpen: hogyan éled meg mindezt a hit látásával? Hogyan fordítod át a veled eseteket arra a titkos, belső nyelvre, melyet csak akkor értünk, ha közeledni tudunk már az élő Istenhez?

Lehet, hogy mostanában minden jól megy. Minden rendben van. Békesség kívül, belül. Adjál hát hálát Istennek, magasztald Őt ezért! Lehet, hogy elfáradtál, kérd Istentől a megnyugvást, a segítséget, hogy tested, lelked feltöltekezessen. Lehet, hogy szomorúság ért. Kérd hát a vigasztalás drága Lelkét, és hidd, nem maradsz segítség nélkül! Lehet, hogy lelkiismeretfurdalásod van valami miatt, mert megtetted, pedig nem kellett volna, vagy nem tetted meg, pedig meg kellett volna.

Borulj le az Úr előtt és kérd: tisztíts meg Uram és tiszta leszek, moss meg engem és fehérebb leszek a hónál! Lehet, hogy bántottak, becsaptak, igazságtalanul akár, s telve vagy emiatt panasszal a szíved mélyén. Öntsd ki lelked panaszát! Mondd el hangosan, ami bánt! Olyan jó, hogy mindig és minden körülmény között elmondhatjuk, megbeszélhetjük és kiönthetjük szívünk érzéseit őszintén és egyszerűen, ahogy a kisgyermekek teszik szüleiknek.

S milyen csodálatosan egybecseng – tovább gondolhatjuk a lekióként ma felolvasott újszövetségi igeskaszunk tükrében – az ige mintegy megfektve önmagát. Pál apostol szavain át teszi ezt a csodát előttünk az Úr. Az idős Pál arra biztatja fiatal barátját, munkatársát, Timóteust, hogy erősödjön meg a kegyelemben. Hogy ne csüggedjen. Hogy vállalja vele együtt a szenvedést is, akár – Krisztusért. Mert minden, ami történik velünk az életben, akár jó, akár rossz, csak a szöttek egyik oldala. A másik oldalán ott van – ahogyan azt az élő Isten szánja nekünk –, amit mi így vagy úgy megélünk és tovább adunk

a többi ember felé. Bár mi sokszor bilincseket viselünk – jelképes értelemben véve is –, akadályoztatva vagyunk és szenvedéseknek vagyunk alávetve, de Isten Igéje nincsen bilincsbe verve. Isten Igéje szabad. Tölünk függ – hogy tovább adjuk-e. Tölünk függ, *hogyan* adjuk azt tovább. Hogy hogyan és miért tesszük-e meg a ránk bízott drága kincs megőrzését és tovább ajándékozását.

S itt jön a lényeg, amit Pál apostol vall az ő „barlangjából”: „Ezért tehát mindent elviselek a választottakért, hogy ők is elnyerjék a Krisztus Jézusban való üdvösséget örök dicsőséggel.” (2Tim 2,11) Így vall egy életében annyiszor megtöretett, bántalmazott és üldözött idősebb ember. Aki testében megfáradhatott volna, de lelke ragyogása nem engedte ezt. Aki feladhatta volna, megkeseredhetett volna, kiégthetett volna, de Isten Lelke nem engedte ezt.

„Ezért tehát mindent elviselek a választottakért, hogy ők is elnyerjék a Krisztus Jézusban való üdvösséget örök dicsőséggel.” Hogy is van ez? Így is lehet? Igen, így is lehet... Mert ha emberileg gondolkodunk, Dávid király az üldöztetés fájalmában mondhatta volna a barlang mélyén ezt is: *Saul király, az a szörnyeteg, becsapott, ki-semmizett, mindig ellenem fordult. Panszkodhatott volna, akár még Saul*

fiának, Jonatánnak is, aki a legjobb barátja volt... Azonban nem ezt tette. Magányában egyedül Istennek öntötte ki hangosan a szívét. Tőle remélt és Tőle várt segítséget.

Pál apostol a börtönben szidhatta volna a körülményeket, az őt bajba sodró, bántalmazó sokaságot, embereket... Mondhatta volna: *Egész életemet annak szenteltem, hogy másokat Krisztushoz vezessek, cserébe meg nem értés, gúny és bántalmazás volt a jutalmam...* Ő azonban vállalta bilincseit, és nem szidott másokat. Istenhez fordult segítségért, és Tőle várta a szabadulást. Mert az Úr nem emberileg, nem földhözragadtan gondolkodik, hanem magasabban, világosabban és hatalmasabban, mint ahogyan mi szoktuk sokszor.

Ezt mutatja Dávid király vagy Pál apostol életével nekünk, de ha még feljebb tekintünk, vagy a szívünknek még inkább a mélyére, akkor eszünkbe juthat Jézus egész személye, élete, halála. Ő még a kereszten is azt kérte: *„Atyám bocsáss meg nekik, mert nem tudják mit cselekszenek.”*

Ha bennünket baj ér, ha nem minden úgy alakul, ahogy szeretnénk, ha bántanak, ha nyomorultul vagyunk a bőrünkben, vagy a barlangunk mélyén, az erre adott válaszunk mindig és minden esetben vagy Istenhez fog vezetni másokat, vagy eltávolít Tőle. Mi melyik utat választjuk? A dühöngés, a mások hibáztatása, a bosszúállás, vagy a megkeseredettség útját? Vagy Dávid király és Pál apostol útját? Mondjuk ki tiszta szívvel: Krisztus útját? Mert igen, ha az igazság és szeretet útját választjuk minden körülményben, akkor a krisztusi út a miénk. A keskeny ösvény, ami soha nem a könnyebb, a felszínesebb, ami mindig mélyebb és magasabb, ami Isten országa felé vezet. S ez az út másokat is fel tud emelni. Ez az út másokat is felsegít. Az elbotlók, a bizonytalankodókat, az aggodalmaskodókat. Ha ezt választjuk, akkor nem magunkra gondoltunk elsősorban, hanem azokra, akik reánk vannak bízva itt a földi életünk során. Ha ezt az utat választjuk, akkor felül

tudunk emelkedni a körülményeken. Akkor nem vádaskodni, gyalázkodni fogunk. Akkor fájdalmunkat Istennek kiöntve megújulunk, és a körülmények fölé kerekedünk. Akkor igazzá válhat, amit Ézsaiás próféta mondott: *„Akik az Úrban bíznak... szárnyra kelnek, mint a sasok”*. Akkor kezünk kinyújtott kéz Isten felé, mely által mások is belekapaszkodhatnak az Ő hatalmas erejébe.

Kedves testvéreim! A Szentírás tükrében az élő Úr meg tudja Lelke által mutatni nekünk e legfőbb utat. Az 1Kor 12 végén így fogalmaz: *„s egy ezen felül való utat is mutatok nektek”*. Ha pedig tovább olvassuk, akkor a Szeretet himnuszához érkezünk el. Ez pedig a szeretet útja, ami nem elégszik meg a látszattal, s főleg nem csak maga körül forog, hanem mindig, a bajban is Istenre néz és Krisztusban keresi a segítséget. Nemcsak önmaga miatt, hanem mások miatt is, hogy akik között élünk, szintén eljuthassanak ide. *„Ezért tehát mindent elviselek a választottakért, hogy ők is elnyerjék a Krisztus Jézusban való üdvösséget örök dicsőséggel”* – ahogyan Pál apostol fogalmazott barlangja, börtöne mélyén Timóteusnak. S ezt sokszor nem szavakkal érjük el, hanem sokkal inkább cselekedettek. Életúttal, magatartással, jellemmel.

Adja Isten, hogy így élhessünk, és így tekinthessünk feljebb, önmagunknál, és ha kiáltani kell, hát kiáltunk! Akár panaszosan is, de őszintén. Mindegy őszintén.

És mindenekelőtt Istenhez menjünk! Keressük meg Őt a barlang sötétjének mélyén, hogy Őbenne megnyugodva azután megerősödvé és megújulva azokhoz is vissza tudjunk fordulni szeretetben, akik között e földi életünket ajándékba kaptuk, hogy úgy ragyoghasson a mi világosságunk, hogy látva mindezt, a köröttünk élők is dicsőíthessék egykor Istent.

Ámen.

(Elhangzott a 2026. július 19-i istentiszteleten a pomázi református templomban) ■

SEBESTÉNY-JÁGER ORSOLYA

Dávid zsoltára (a 142. Zsoltár nyomdokában)

Átvezettél már szelíd réteken,
hol szélfúttá fű súrolta lábam,
hol bokrokon édes boggyód terem,
s ha szomjaztam, forrásra találtam.

S szállni is engedtel sas-szárnyakon,
hol messzi szél tenger illatát sodorta,
s aranyló partokon megfogant imám
kibeszélhetetlen békességed szólta.

S ha fenn a sziklákra olykor árny
vetült,
miközben lent éles kavicsokra
léptem,
döntenem kellett: merre tovább,
tudni az utat, feketén-fehéren.

S volt, hogy rosszfele mentem tovább,
mocsarak iszapos, sűrű hazug mélye
lefele húzott, s kiáltottam ott:
Te vagy egyedül szívem menedéke.

Te lehajoltál hozzám.

A szent, a nagyszerű.

Én úgy emeltem karom, mint
gyermek, ha remél.

Ó, hányszor kell még, hogy
megmutasd:

szereteted a legfelsőbb égig ér?

Volt úgy, hogy magamra maradtam:
barátság, remény, álom – füstté lett,
mert át kell menni a siralom
völgyén is,
és időnként nagyon fáj az élet.

S tudom-e tényleg, hogy nincs más
menedék?

Hogy kőbe zárt barlangom
templommá legyen?

Te végig vezettél kavicsos, iszapos,
s velem voltál ott, a szélfúttá réteken,

de csak barlangom mélyén értem
csöndes szavad:

Gyermekek – én nem hagylak el soha,
legyen bár mocsár vagy hófehér
fövény...

A szívemnek ezt kell megtanulnia.

ÓVÁRYNÉ HERPAI DÓRA

Mindezt együtt végezzük

NYILAS ZOLTÁN húsz éve szolgál a Pomáz–Csobánkai Református Társegyházközség lelkipásztoraként. Az évforduló alkalmából életútjáról, feleségével, Andreával közösen végzett szolgálatukról, valamint református egyházunk jelenéről beszélgettünk.

GYÖKEREK ÉS ELHÍVÁS

– Kezdjük a visszatekintést egy kicsit távolabbról. Milyen fontos állomásai voltak annak az életútnak, ami Pomáz–Csobánkára vezetett?

– Vereseyházon születtem, egy vegyes vallású családban. Édesapám római katolikus vallású családban nőtt fel, édesanyám pedig egy régi, sok-sok évre, évtizedre, évszázadra visszamenő református családban.

Szüleim sokszor elmesélték, hogyan lettünk ebben a vegyes családban reformátusok. Az én keresztem volt az első nagy vitatéma a családban. Apai nagyapám egy gyomai református családból származott, később azonban egy római katolikus családba került. Értelemszerűnek tűnt volna, hogy ha fiúgyermek, akkor az íratlan szabályok szerint római katolikusnak keresztelik. Nagyanyám és dédanyám is ezt szerette volna. A családi történet szerint azonban – ezt édesanyám sokszor elmesélte – református nagyapám az asztal alatt bokán rúgta anyámat, hogy most van itt a pillanat. Hiszen a szüleim református templomban kötöttek házasságot Őrszentmiklóson, akkor legyen ott a keresztes is. Így lettem református.

1975 decemberében kereszteltek meg. A keresztelési ígém ez volt: „Ne félj, mert megváltottalak, neveden szólítottalak, enyém vagy.” Ezt csak onnan tudom, hogy Kántor Ervin a keresztelési emléklapra külön rágépelte. En-

nek egyébként nincs külön helye az emléklapon, mert a keresztelés alapigéje – ez teológiai kérdés – mindig Jézus missziói parancsa. Ervin bácsi azonban még egy másik igét is mondott, és ezt is ráírta az emléklapra. Ezt már Pomázon kaptam meg édesanyámtól, amikor itt laktunk, hogy most már én őrizzem. Ez az ézsaiási ige később meghatározta az életemet.

Egészen kicsi korunktól jártunk istentiszteletre. Hatéves koromtól emlékszem a gyülekezet lelkipásztorára és feleségére, Ágai Erzsike néniére és Laci bácsira. A nyolcvanas években teljesen természetes volt számomra, hogy hittanra járunk, konfirmálunk. Nem is értettem, mi ebben a különleges, hiszen nekem ez magától értetődő volt, bár láttam, hogy az évfolyamtársaim nem járnak. Ezzel kapcsolatban egyetlen konfliktusra emlékszem. A szüleim heves beszélgetésbe kerültek az akkori tornatanárunkkal, mert jól tanultam, jól sportoltam, és felmerült, hogy miért nem járok hétvégi sportversenyekre. Édesanyám elmondta, hogy azért nem, mert mi istentiszteletre járunk. Évekkel később nagyon jó érzés volt, amikor Gabi néni, a tornatanárom már a templomban ölelt meg.

A konfirmáció után elhatároztam, hogy szeretnék a gyülekezetben ma-

radni. Ez még nem hitbeli döntés volt, inkább egy emberi: jól éreztem magam ott. A gyülekezet valóban a lelki otthonomná vált, olyan helyé, ahol jó lenni. Ott maradtam, és akkor tettem egy második belső fogadalmat is: ha már kaptam egy Bibliát, elkezdem olvasni.

– Emögött személyes érdeklődés vagy inkább kötelesség tudat volt?

– Ez döntés volt. Láttam, milyen az, amikor valaki eltűnik a konfirmáció után – kikonfirmál, vagy nem is tudom, milyen szót használunk erre. Bennem viszont megszületett az elhatározás, hogy én ezt nem szeretném. Azt szeretném, amit Pali bácsi áldásként mondott: „Légy hű mindhalálig, és neked adom az élet koronáját.” Ha Isten ezt kéri, akkor szeretnék itt maradni. Talán ennyi volt a tizenhárom-tizennégy éves döntésem: otthon érzem magam, jól érzem magam, itt maradok. Ennek belső lelki következménye az lett, hogy rendszeresen olvasni kezdtem a Bibliát.

Egy nyáron Tahiban, az egyházmegyei ifjúsági táborban az Úristen személyesen átölelt, és megtértem. Ugyanazzal az igével szólított meg, amely a keresztelési ígém volt, de ezt tizenéves koromban még nem tudtam, hiszen – ahogy említettem – csak később, már harmincévesen, Pomázon kaptam meg a keresztelési emléklapot.

Tahiban, a focipálya fölötti padon, a reggeli csendességemben rám nehezedett az életem és Isten Krisztusban adott szabadítása. „Ne félj, mert megváltottalak, neveden szólítottalak, enyém vagy.”

Ez volt az az időszak, amikor tudatosan bekapcsolódtam az ifjúsági csoportba. A kilencvenes években az ifjúsági közösségek szárnyaltak, és a mi ifink is ilyen volt. Negyven-ötven fiatal gyűlt össze egy pingpongasztal körül: igét olvastunk, táboroztunk, valódi

közösséget alkottunk. Veresegyházán akkor idős lelkipásztorok szolgáltak. Ma sokan úgy gondolják, hogy fiatalokhoz fiatal szolgálók kellene, mi azonban nagyon szeretettük Pali bácsit és Zsófi nénit. Nyugdíj előtt álló emberek voltak, akik nagy szeretettel terelgettek bennünket. Pali bácsi klaszikus bibliaórát tartott: felkészülten kinyitotta a Bibliát, felolvasta az igét, beszélgettünk róla, aztán együtt énekeltek és játszottunk. Pingpongozni már nem állt be közénk, de nézte ahogy játszunk és örült annak, hogy Isten munkálkodik közöttünk.

Ebben a közösségben ismertem meg Andreát is. Tizennégy-tizenöt évesek voltunk. Nem kell sokat számolni: harminchét éve ismerjük egymást. Egy ifjúsági körből, szerelemből indult a történetünk.

ELHÍVÁS A TEOLÓGIÁRA

Egy reggelen a bibliaolvasás során ez az ige került előm: *„Fiaim, ne télenkedjete, hiszen titeket választott az Úr, hogy az ő szolgálatára álljatok, neki szolgáljatok és áldozzatok.”* A Krónikák könyvében ez volt az napi igeszakasz. Akkor, tizenegyedikésként azt éreztem, hogy Isten arra hív, hogy lelkipásztori szolgálatba álljak.

A teológia nagyon szép időszak volt. Akkor már Andreával tartott a kapcsolatunk, így tulajdonképpen együtt jártuk végig a teológiát is. Amikor 1999-ben befejeződtek a tanulmányaim, július 15-én kellett leadnom a szakdolgozatomat, július 24-én pedig megtartottuk a házasságkötésünket. Izgalmas év volt, sok-sok szépséggel.

AZ ELSŐ SZOLGÁLATI HELY

A mi életünkben az első szolgálati hely az őrbottyáni gyülekezet volt.

Szabó Gábor Ferenc lelkipásztor hívott maga mellé segítőül. Segédlelkészként az első évemet elsősorban hitoktatással, gyülekezeti szolgálatokkal és a közösségi munkával töltöttem. Nagypámnál laktunk, aki a templommal szemben élt, így onnan jártam át a gyülekezetbe. Öröm volt az ifjúsággal dolgozni és belemélyni a gyakorlati szolgálatba.

Gábor nagyon jó főnök volt. Fokozatosan engedett a szolgálatba, egyre nagyobb felelősséget bízott rám, ugyanakkor meg is védett. Ez nagyon sokat jelentett. Amikor az ember kikerül a teológiáról, elég nagy az önbizalma. Ezt is türelemmel hordozta velem kapcsolatban, ezért a mai napig hálás vagyok neki. Nem ellenfelet vagy vetélytársat látott bennem, hanem sze-

– A családi életünk első éve – így mondom most – a munka intenzitásáról szólt. Andi akkor egy veresegyházi multinacionális cég speciális üzletágában dolgozott, gyógyászati segéd-eszközökkel foglalkozott. Elsősorban sztómás betegekkel tartotta a kapcsolatot. Nem terméket vitt nekik, hanem jó szót. Andiban mindig ott volt ez a nyitottság, hogy a másik embert, az elesettet segítse. Mindig a háttérbe lépett, soha nem akart reflektorfénybe kerülni, hanem csendesen, hűségesen és megbízhatóan végezte – és végzi ma is – szolgálatait.

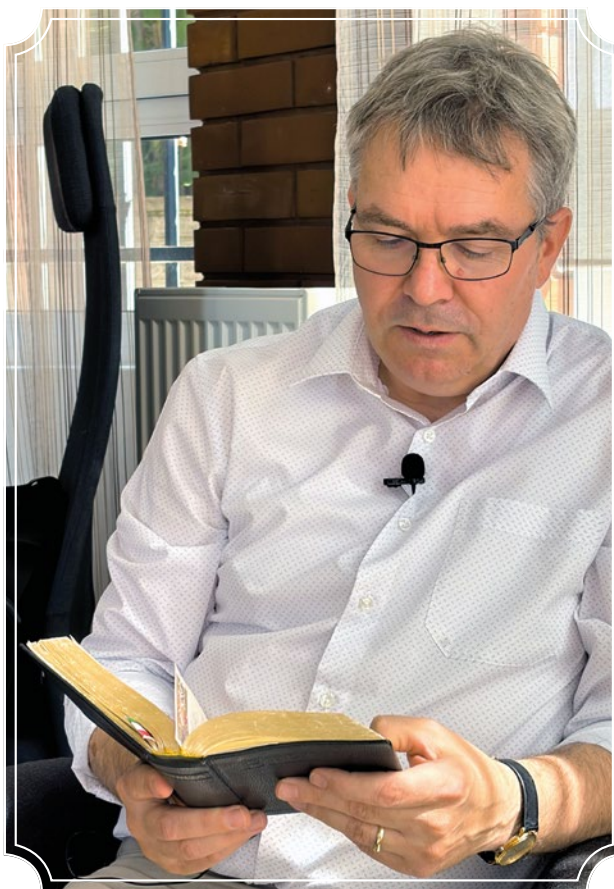
SZOKOLYA – AJÁNDÉKOK ÉS NEHÉZSÉGEK

Aztán változás következett az életünkben. A szokolyai gyülekezet lelkipásztort keresett, így 2000 őszén odaköltöztünk, és hat évig szolgáltunk ott. Szokolya egyszerre jelentett nagyon nehéz és nagyon szép időszakot. Először kerültem gyülekezetbe teljes felelősséggel, imádságokkal, kérdésekkel és emberi kapcsolatokkal.

A családi életünket azonban beárnyékolta, hogy nagyon szerettünk volna gyermeket, de nem született, pedig a magunk módján mindent megtettünk, orvosi segítséget is kértünk. 2001 karácsonya különösen nehéz volt. Andreának méhen kívüli terhessége volt. Arra emlékszem, hogy nagyon sok családhoz vittem úrvacsorát aznap, és egy bácsi meghalt, mire odaértem az úrvacsorával. Az unokája csak ült a sötétben, és ennyit mondott: „Elkészt a tiszteletes úr.” Ezzel a teherrel mentem haza, ahol a feleségem már feküdt, mert nagyon rossz volt. Éjszaka indultunk a kórházba, majd rövid idő múlva megkaptuk a diagnózist, hogy

nem lehet gyermekünk.

Ekkor jött el hozzánk egy kedves baptista lelkipásztor, Hargas bácsi, a szokolyai gyülekezet nyugdíjas lelkipásztora. Félszegen, s mégis bátran →

liden próbált visszametszeni, hogy az ember túl nagyra ne nőjön.

– Elindult a szolgálat, és közben indult a család is...

→ egy igés kártyát hozott magával. Jeremiás próféta könyvéből ez állt rajta: „*Gyászukat örömmre fordítom, megvigasztalom őket a kiállott fájdalom után.*” Abban a helyzetben ezt egyszerűen nem hittük el. Minden ennek az ellenkezőjét mutatta. Lehetetlen mondatnak tűnt. Isten azonban úgy örvendeztetett meg bennünket, hogy ma három gyermekünk van. Nem a kishitűségünknek, nem a hitetlenségünknek, nem a gyászunknak vagy a fájdalomunknak lett igaza, hanem Istennek. Innentől kezdve számunkra a gyermek megkérdőjelezhetetlenül Isten ajándéka. Ezért a keresztesítési beszélgetéseken sem nagyon tudok mást mondani, mint azt kérni a szülőktől, hogy hallgassák meg a mi történetünket, amit Andival átéltünk.

Ezzel egy új fejezet kezdődött az életünkben, a kisgyermekes lét örömeivel és terheivel. Ebben az időszakban nagyon sokat segített Andinak a nagymamája, a Dédi, aki tulajdonképpen kiskorától olyan volt számára, mintha anyja volna. Andi tízéves korában veszítette el édesanyját, ezért rendkívül mély kötődéssel kapcsolódott a nagymamájához. Dédi nagyon sokszor jött hozzánk. Gondozta a gyerekeket, nagy kendőkbe kötötte és a hátán vitte őket, ringatta és hintáztatta őket. Az életünknek ez is nagyon szép időszaka volt.

PAPLESEN

Így érkeztünk el 2006 februárjához, amikor egy napon felhívott valaki telefonon és megkérdezte, hol tartjuk télen az istentiszteleteket Szokolyán. Mondtam, hogy a gyülekezeti teremben. S azon a februári vasárnapon egyszer csak megjelent Pomáz-Csobánkáról egy igehallgató küldöttség. Az istentisztelet után beültek hozzánk a nappaliba beszélgetni, és elmondták, hogy lelkipásztort keresnek. A második találkozás áprilisban volt, amikor ismét eljött egy másik csoport beszélgetni. Arra külön emlékszem, hogy Simonfi Béla nagyon elegánsan, nyakkendőben, Bibliával a kezében érkezett. Ezúttal már nem a lakásban, hanem a gyülekezeti teremben

beszélgettünk. Elmondták, hogy lelkész házaspárt keresnek. Én erre azt válaszoltam, hogy van egy tény, amin nem tudunk változtatni: Andi nem lelkipásztor. Nagyon sokat segített nekem a szolgálatban, Szokolyán női kört és énekkart vezetett, bekapcsolódott a gyermekmunkába, a táborok oszlopos tagja volt, de nem lelkipásztor.

– *Ezen a ponton beszéljünk erről a lelkészkeresési gyakorlatról egyházunkban. Olyan ez, mintha az egyik gyülekezet el szeretné a másik gyülekezet lelkipásztorát...*

– Van erre egy pomázi szakkifejezés. Takács Lászlótól tanultam, ő így mondta: „paplesen vagyunk”. Komolyra fordítva a szót: ezt a gyakorlatot én alapvetően jónak tartom. Nem azt látom benne, hogy valakit ki kell választani és valahonnan el kell hívni, hanem azt, hogy egy gyülekezetnek fel kell készülnie a lelkipásztor érkezésére.

Ha egy gyülekezet csak odáig jut el, hogy valahonnan elhozzon valakit, annak nem lesz jó kimenetele. Ha azonban elkezd ezért imádkozni, végiggondolja, hogy merre szeretne továbbmenni, akkor ebből az imádságból megszületik az út. Ennek az imádságnak nemcsak az lesz a következménye, hogy valahol fájdalmat érez egy gyülekezet, máshol pedig betöltődik egy lelkipásztori állás, hanem az egész folyamat egy lelki úttá válik. Nem méregetésről, nem kasztíngolásról, nem összehasonlításról van szó, hanem Isten előtti imádságról. Ha ez megtörténik, akkor van értelme. Esperesként ezt már több mint harminc alkalommal láttam.

– *Ott tartottunk, hogy a pomáziak megtalálták Szokolyán. Sima út vezetett Pomázra?*

– Nem egészen. Úgy éreztük, hogy más a gyülekezet kérése és vágya, mint akik mi vagyunk. Aztán elérkezett 2006 nyara. A Pomáz-Csobánkai gyülekezet presbitériuma meghívott bennünket egy beszélgetésre. Hosszú beszélgetés volt, amiről végül úgy mentünk haza, hogy itt nincs feladatunk. Elutaztunk nyaralni, és egyik este megérkezett Takács László fő-

gondnok úr üzenete a presbitérium döntésével: szeretnének meghívni bennünket. Augusztusban megszületett a válaszuk, szeptemberben pedig megtartottuk a bemutatkozó szolgálatot Pomázon és Csobánkán is. Mindkét helyen beszélgettünk az igehirdetés után, két héttel később pedig megtörtént a választás.

– *Milyen gyülekezet fogadott itt húsz évvel ezelőtt?*

– Egy erős hívő maggal rendelkező nagyon szép gyülekezet fogadott bennünket. Olyan közösség, amelylyel együtt imádkoztunk, amely tetterre késznek bizonyult. Sőt talán kicsit vakmerő is, mert olyan külső felújításba fogott, amelynek anyagi hátterét részben még nem is látta. A parókia szerkezeti felújítása akkor zajlott.

Az is igaz, hogy talán valamivel kevesebben jártak istentiszteletre, mint ma – legalábbis én így látom a krónikák számai alapján. Ugyanakkor azt is érzékeltém, hogy ez egy nagyon kíváncsi közösség. Az átlagos istentiszteleti létszám rövid idő alatt ötven-hatvan főről száz körüli emelkedett. Olyan sokan lettek, hogy akkor szereztük be a pótszékeket. A gyülekezet magja nagyon őszinte, biblikus hívő közösség volt, a presbitériumban és a szolgálók között egyaránt. Hirtelen nagy gyülekezetté váltunk: tenni akarással, ötletekkel, szándékkal és sokféle szolgálóival körrel.

A régi lelkészek mindig azt tanácsolják, hogy az ember a szolgálata kezdetén inkább figyeljen. Ne akarjon rögtön mindenbe belevágni, hanem először ismerje meg a gyülekezetet és annak közösségeit.

AZ ELSŐ ÉVEK POMÁZON

Összehasonlításul: húsz évvel ezelőtt, amikor idekerültem, maga a feladat elvégzése is kihívást jelentett.

Szokolyán a lelkipásztori feladatom a vasárnapi istentisztelet és a gyermek-istentisztelet megtartása volt. Ezen kívül – bár hivatalosan nem az én feladatom volt – én végeztem a vendégház gondnoki teendőit is. A fűnyírástól kezdve a zárjavításon át a vendégek fogadásáig és búcsúztatásá-

ig mindent. Hetente volt egy bibliaóra, az iskolában öt hittancsoport, egy kátcsoport és egy óvodai csoport.

Amikor két kisgyermekkel, Zolival és Andriszal Pomázra kerültünk, Andi vette át a teljes családi logisztikát. Minden, ami a családdal kapcsolatos volt, rá maradt, mert az a hetem így nézett ki: hétfőn Pomázon imaóra, utána énekkari próba, kedden Csobánkán bibliaóra, szerdán Pomázon bibliaóra, csütörtökön kéthetente Csobánkán imaóra, pénteken ifjúsági óra, vasárnap Csobánkán és Pomázon istentisztelet. Minden hónapban szeretetvendégség, emellett huszonegy hittanóra. Csak csendben jegyzem meg, hogy amikor ezt Cseri Pista bácsi először elmondta nekem, még hozzátette: Pap Lászlóné Erzsike néni szombatonként kijárt a Kiskovácsi Kórházba is... Bár az is igaz, lelkipásztor elődeimnek beosztottjaik is voltak.

Egészen addig, amíg nem érkezett új beosztott lelkipásztor gyülekezteinkbe, magam gyerekeimmel nem tudtam együtt vacsorázni, mert szinte minden szolgálat az esti időszakra esett. Dél körül elmentem otthonról – kezdetben a hittanórák még tanítás után voltak –, és este kilenc óra körül értem haza. A családi időnk az esti imádságokra és a rövid beszélgetésekre korlátozódott.

Nagy tisztelettel és szeretettel gondolkodunk vissza elődeink szolgálatára. Fontosnak tartottuk azokat a jelképes alkalmakat is, amikor Szűcs Ferenc volt a nagyszombati igehirdető, vagy amikor Erzsike néni rendszeresen meghívtuk egy böjti vasárnapra szolgálni.

NYITÁS A CSALÁDOK FELÉ

A mi helyzeti előnyünk az volt, hogy kisgyermekünk voltak, így természetes módon nyitottunk a családok felé, ami mindenképpen változást hozott a gyülekezet életében. Igyekeztünk megteremteni annak lehetőségét, hogy legyen gyermekfelügyelet. Andi állt ennek az élére, megkeresve a hasonló élethelyzetben lévő szülőket és az ifiseket. Ezután elindította a Baba-mama kört. Felkereste a kis-

mamákat, hívta őket, hogy legyenek együtt. Elindultak a napközis táborok, később két nyári tábor is. A Keresztkérdések sorozata szintén új impulzust jelentett. Az volt az alapszándékunk, hogy elsősorban azokat keressük meg, akik a gyülekezet hitéleti perifériáján vannak.

– A szemlélődőket?

– Igen, a szemlélődőket. Azt szeretnénk volna, hogy egy kicsit közelebb lépjenek és bekapcsolódjanak ezekbe a beszélgetésekbe. Ezt követte a Bibliái alapok sorozat, majd később – amit az Úristen rád bízott – a Bibliaolvasó kör is tulajdonképpen ugyanennek a folytatásaként, ugyanazzal a céllal: keressük meg a kíváncsiakat. Ezek a formálódó közösségek és szolgálatok nagy örömet jelentettek.

PRÓBATÉTELEK

A terhek és a nehézségek is megjelentek, de ezekről az ember sokkal visszafogottabban beszél, hogy senkit ne bántson meg vagy zaklasson fel. A 2014-2015-ös időszak számomra személyesen is nehéz volt és szerintem a gyülekezetnek is. Látom benne a saját felelősségemet is, mert a gyülekezet lelki állapota a lelkipásztor lelki állapotától is függ. Ez az időszak nagy próbatétel volt, és a belső nyugalmat bennem végül az Úristen az Ő Igéjével állította helyre és erősítette meg.

AZ IGEHIRDETÉS ELSŐBSÉGE

– A lelkipásztor rengeteg feladata közül melyiket tartod a legfontosabbnak?

– Legfontosabbnak az igehirdetést tartom. Ez az életnek olyan szent területe, amelyért csak könyörögni lehet, és amelyért csak hálát lehet adni, amikor Isten megszólít, átjár és üzenetet ad. Ma is erre van a legnagyobb szüksége az embereknek. Szerintem ezért kell mindent megtenni és mindent ennek alárendelni.

Közben ott van az a rengeteg apró feladat is, amely a mindennapokat meghatározza, és gyakran elviszi a fókusz. Ezért már régóta van egy belső szabályom: csütörtökre készen kell lennem, ha nem is a teljes prédikáció-

óval, de legalább az odavezető úttal. A saját életemben azt tapasztaltam, hogy ha csütörtökön még nincs kész az ember, akkor vasárnapig már csak a maradék időből tud dolgozni rajta.

ESPERESI SZOLGÁLAT

– Az esperesi szolgálatról nagyon keveset tudunk. Mi, egyszerű egyháztagként a tisztséget ismerjük, de hogy mit jelentenek az ahhoz kapcsolódó feladatok és felelősségek, arról kevesebbet tudunk. Arról pedig még kevesebbet, hogy mekkora küzdelemmel jár az esperesi szolgálatot és a gyülekezeti lelkipásztorságot összeegyeztetni.

– Ebben van tudatosság is. Amikor ebbe a szolgálatba beálltam – illetve beálltunk –, fontos cél volt, hogy ne az legyen a gyakorlat, hogy az esperesi feladatokat a gyülekezetben beszéljük meg. Ez nem azt jelenti, hogy eltitkolom őket, hanem azt tartom veszélyesnek, ha itt, a gyülekezetben más gyülekezetek feladataival és problémáival foglalkozunk. Szerettem volna tudatosan gyülekezeti lelkipásztor maradni, nem pedig esperes lenni. Ennek ellenére a megszólításom szépen lassan a gyülekezetben a tiszteletes úrról esperes úrra változott. Ezt nem erőltettem, de elfogadtam. Az elején mindig mentegetőztem, hogy maradjunk inkább a tiszteletes úrnál, mert elsősorban gyülekezeti lelkipásztor szeretnék maradni.

Én nem tudom elképzelni a közegházi szolgálatot gyülekezeti szolgálat nélkül. Ha önmagamról beszélek, akkor elsősorban gyülekezeti lelkipásztorként szeretnék megszólalni és csak utána vagyok esperes.

Volt egy másik tudatos döntésünk is. Ebben a szolgálatban a legtöbb segítséget a feleségemtől kapom. Az esperesi hivatalhoz nagyon sok adminisztratív feladat kapcsolódik. Kezdetben segítségemre volt egy egyházmegyei beosztott lelkipásztor, aki Pomázon hetente kétszer dolgozott. A hivatali munka azonban nem kedden és csütörtökön van, hanem minden nap. Andrea ezt egy éven át önkéntesként végezte. Akkor már a gyermekeink egy picit nagyobbak →

→ voltak, ő részmunkaidőben az önkormányzatnál dolgozott, a másik „részmunkaidőt” pedig velem töltötte a hivatalban. Amikor befejeződött a nap, a gyerekek lefeküdtek, mi pedig éjjel nekiálltunk az aznapi feladatoknak és előkészítettük a következő napot. Ez körülbelül egy évig ment így.

Ez így nem maradhatott, döntenünk kellett. Andrea végül teljesen beállt ebbe a háttérszolgálatba, amelyet nemcsak a családon belül, hanem a gyülekezet és az egyházmegye életében is végez. A mi szolgálatunk valójában páros szolgálat. Lehet, hogy most velem készül ez a beszélgetés, de mindezt együtt végezzük.

– A lelkipásztori identitásról már beszéltünk. De van-e esperesi identitás, vagy ez inkább egy tisztség?

– Ez nehéz kérdés. Az identitás kérdésével egyébként is sokat foglalkozom. Az esperesség mellett több közegyházi testületnek is tagja vagyok, ahol egyházunk életéről beszélgetünk, jogot alkotunk, konstruktívan vitatkozunk. Az egyik aktuális kérdés például az, hogy legyen-e egyházunkban eskürendelet. Ennek kapcsán kezdtem el végiggondolni ezt a kérdést. Megnéztem az egyházi rendtartásokat, Ravasz püspök rendtartását is. Abban csupán két nagy szentelési eskü van: a lelkipásztori és a püspökszentelési. Minden egyéb – a presbiteri, a diakónusi, az esperesi szolgálat és a többi – beiktatás és fogadalomtétel.

Az identitás kulcsa számomra a szentelés kérdése. Határozottan azt gondolom, hogy ennek középpontjában a lelkészszentelés áll. Őszintén szólva a többi szolgálatnál nem látom ugyanennek a – jól értsük ezt – szentelési értelmét. Amikor valaki egy

szolgálatra elkülönül, az a lelkipásztori szolgálat. Amikor pedig egy tisztséget betölt, az egy installáció, egy beállítás egy adott szolgálatba. Ráadásul a mostani jogrend szerint ez időszakos megbízatás, hiszen például az ember hat évig esperes. Ezzel szemben a kilencvenes években megjelent A Magyar Református Egyház liturgiája. Ebben enyhe túlzással szólva szinte minden szolgálatra megválasztottat felszentelünk és megesküetünk. Szerintem ez nincs a helyén.

Úgy gondolom, hogy az esperes olyan tisztséget tölt be, amelynek alapidentitását a lelkipásztorság adja. Azt is látom, hogy ezt a szolgálatot különböző karakterű emberek külön-

böző módon végzik. Az én esperesi szolgálatomnak két fontos impulzusa van. Az egyik János evangéliumából, a Tibériás-tónál elhangzó beszélgetésből származik: „Szeretsz-e engem?... Legeltesd az én juhaimat.” Esperesként ezt tartom a legfontosabb feladatnak: pásztorolva segíteni, hogy a gyülekezetek betölthessék alapvető küldetésüket, az evangélium hirdetését és a missziót. Feladatom tehát az, hogy mások szolgálatát felelősséggel segítsem.

A másik impulzus Ágostontól származik. Amikor tisztségre választották, ezt mondta: „Ha tehát jobban örülsz annak, hogy veletek vagyok megváltott, mint annak, hogy előljárótok vagyok, akkor, mint az Úr is parancsolja, inkább a szolgátok lesztek, hogy méltatlan ne legyek ahhoz a vételárhoz, amelynek az érdeméből a ti szolgatársatok lehetek.” Számomra ebben a mondatban a kulcs ez: „méltalanná ne legyek a vételárhoz, ezért szolgatársatok leszek”. Ez jellemzi legin-

kább az esperesi szolgálatról alkotott felfogásomat. Nem konfliktusmentes szolgálat, de az alapszándék mindig ugyanaz: szolgatársként segíteni másokat a szolgálatukban.

REMÉNYSÉGGEL A JÖVŐ FELÉ

– Esperesként milyennek látod ma a református egyház helyzetét? Melyek azok az értékek, amelyeket nagyon fontos megtartani, és látsz-e olyan területet, ahol elengedhetetlen a megújulás, a változás?

– Az egyházi életünket egyszerre látom borúsnak és naposnak. Úgy érzem, az egyházunkról kialakult külső kép ma sokkal rosszabb, mint a belső valóság. Egészen biztos, hogy

a Magyarországi Református Egyház a kegyelmi ügy hatása alatt áll mind a mai napig. Újra és újra előkerül ez a téma: beszélünk róla, szembesítenek vele, és nekünk is szembe kell néznünk vele. Azt gondolom, hogy azt a bizalmi tőkét, amellyel egyházunk rendelkezik, a közeljövőben valamilyen módon meg kell erősíteni, egyházunk életét pedig rendezett mederbe kell terelni.

Mégis derülátóbb vagyok, mert a gyülekezeti szolgálatok és a gyülekezetek helyi beágyazottsága, elfogadottsága szerintem sokkal pozitívabb, mint a közegyház megítélése. Ha a gyülekezetekben él az egyház, akkor ott előrébb vagyunk, mint amit a rólunk kialakult összkép mutat. Látom, hogyan vesz részt egy-egy gyülekezet a települése életében. Látom azt a bizalmat, amely például a nyári táborok iránt megnyilvánul. Azt lehet mondani, hogy ezek a gyülekezetek szárnyalnak. Ahol felelősséggel munkálkodnak a közösségért, ott Isten gazdagon megáldja ezt a szolgálatot. Ezért gondolom, hogy a rólunk kialakított országos kép sokkal kedvezőtlenebb, mint az, amit a helyi gyülekezetekben megtapasztalhatunk.

A másik elkerülhetetlen feladatnak azt látom, hogy meg kell újulnunk az igehirdetésben. Nem új evangéliumot kell hirdetnünk és nem más evangéliumot, hanem az evangélium továbbadásának módjában kell megújulnunk.

Van még két kérdés, amelyet nem kerülhetünk meg. Az egyik a következő nemzedékek ügye. Valaki egyszer azt mondta, hogy az ifjúság nem a jövő, hanem a jelen. Ebben nagyon sok igazság van.

A másik a gyülekezetek önállóságának kérdése. Ennek természetesen van anyagi oldala, és vannak az épületekkel és az intézményekkel kapcsolatos

vonatkozásai is. A lényeg azonban a belső megerősödésről szól. Ehhez éltető szóra és őszinte beszélgetésekre van szükség, amelyekben mindenki félelem nélkül elmondhatja a véleményét. Ebben nem arra kellene helyezni a hangsúlyt, hogy én mit gondolok, hanem arra, hogy együtt kérdezzük Istent és együtt keressük az Ő akaratát.

Úgy látom, a közegyház feladata az, hogy segítse a gyülekezeteket abban, hogy megszólító közösségek legyenek, ugyanakkor maga is olyan légkört teremtsen, amelyben valódi, őszinte párbeszéd alakulhat ki.

Soha nem szabad elfelejtenünk, hogy számunkra Isten akarata és Isten Igéje az alap. A társadalmi feszültségre ma sokféle magyarázat és válasz születik. Ezek között nekünk is meg kell szólalnunk, de mindig Isten Igéjéből kiindulva. Azért mondjuk, amit mondunk, mert Isten Igéjét így értettük meg, és ezt kell a mai ember számára érthetően továbbadnunk.

Ugyanez igaz a jövőképünkre is. Isten Igéje reménységet is készít számunkra, ezért nekünk sem lemondó-

an vagy pesszimistán kell gondolkodnunk a holnapról, hanem élő reménységgel.

MIT JELENT MA REFORMÁTUSNAK LENNI?

Számunkra a Szentírás a legnagyobb kincs. Nagyon fontos, hogy igeszerűen éljünk, igeszerűen gondolkodjunk, és ezt az életünkben is megjelenítsük. Az Igére válaszul születik a közös imádság és közös gondolkodás. Úgy értem ezt, mint az emmausi úton történeteket: Jézus odalépett a tanítványokhoz, magyarázni kezdte nekik az Írásokat, megnyitotta előttük azok értelmét, és velük beszélgetve együtt ment velük az úton.

Másik erőforrásunk a bibliás közösségben rejlik. Nem csupán egy ember hitében, hanem egy olyan közösségben, amely együtt olvassa és érti meg Isten Igéjét. Így ad Isten megtérést és így lehet a fizikai épületből „élő kővé”. Ez a református gyülekezetek egyik legnagyobb ereje lehet.

A harmadik kérdés talán a legnehezebb: hogyan fordítsuk ezt a bibliás közösséget a környezetünk felé?

Hogyan mondja el és élje meg az evangéliumot a mindennapokban? Hogyan válunk tanúkká? Mit tehet egy gyülekezet azért a településért, ahol él? Hogyan szolgálhatja azt?

Számomra ez a három tartozik össze: a bibliás örökség, közösségi lét és a küldetés azok felé, akik között élünk.

ÚTRAVALÓ

– Van-e olyan üzenet vagy bibliai gondolat, amelyet szívesen útravalóul adnál az olvasóknak?

– Mostanában különösen sokat foglalkoztat Jézus szava: „Ha valaki első akar lenni, legyen mindenek között utolsó, és mindenkinél a szolgálója.” Ez a jézusi szó bátorítson bennünket! ■

HARANGINÉ CSUTA ANNA

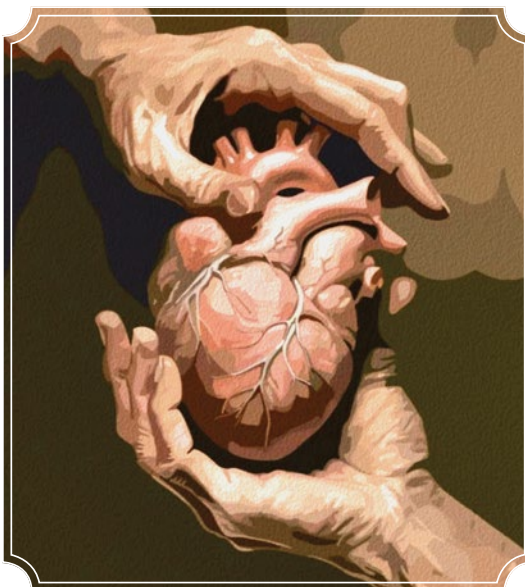
Mit jelent az életünk átadása?

Csak teljes odaszánással lehet Krisztust követni. A minden körülmények között megelégedett és boldog élet csak a teljes átadásban, az Ő Szentlelkével való feltétlen együttműködésben valósulhat meg. Amíg csak azokra a helyekre engedem be az életemben, amit a józan eszem is aláír, addig még mindig ÉN uralkodok, és Ő csak életem díszletéhez tartozik. A teljes megtérésben átállítjuk a gondolkodásunkat és teljes életünket Isten nézőpontjára. Miért is kéne ezt tennünk?

A természetes életünket az öröklött és a tanult tulajdonságok határozzák meg. A régi kovász íze ismerős, ebben mozgunk otthonosan, adottnak vesszük, hogy ilyenek vagyunk. Ebből fakadnak a motivációink, indulataink, vágyaink, cselekedeteink. Ezt a meghatározottságot állítja át a megtérés egy teljesen MÁS vágányra. Ezzel szemben a vallásos élet lehet egy újabb adalék a tisztességes életvitelünkhöz, melyben mi tűzzük ki a célokat, és ehhez Isten segítségét kérjük. Isten nem akarja az ember céljait kiszolgálni, mert Ő szabott rendet a világnak, nekünk kell belesimulni az Ő céljaiba. Nem mindig vagyunk tudatában, hogy az életünk rossz vágányon fut. (Céltévesztésben vagyunk – ez a bűn.) A dolgok látszólag jól is működhetnek, és még örömeink is vannak. A túlbuzgó ájtatos hívők élete pedig egyáltalán nem tűnik vonzónak. Nekünk más elképzeléseink vannak a boldogságról, örömeiről, értékekről, bűnről, szinte minden fontos dologról.

Isten viszont nem a mi józan eszünk elvárásai alapján működik. Ő teljesen MÁS. Egészen biztos, hogy nem hasonlít sem Zeuszhoz, sem Allahhoz, sem a hindu istenségekhez, semmilyen emberi elképzeléshez. Ezek a vallások mind emberi erővel akarnak a mennybe jutni. A Biblia Istene ezt mondja: „Bizony, a ti gondolataitok nem az én

gondolataim, és a ti utaitok nem az én utaim – így szól az Úr. Mert amennyivel magasabb az ég a földnél, annyival magasabbak utaim a ti utaitoknál, és

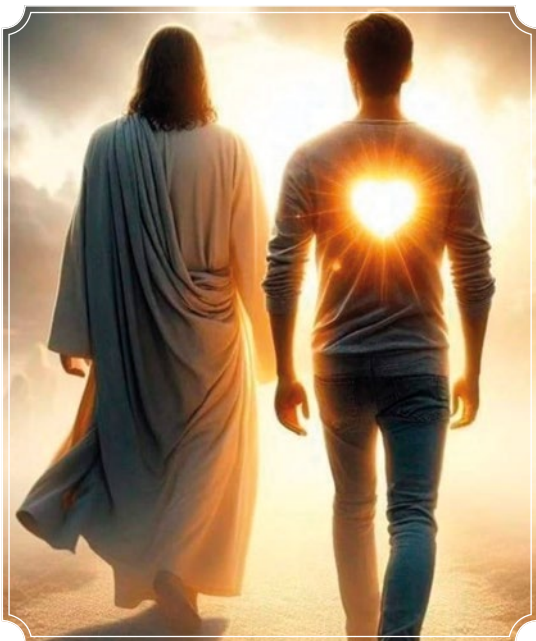
gondolataim a ti gondolataitoknál.” (Ézs. 55:8-9.) Ha Isten maga mondja, hogy az Ő gondolatai egészen mások, akkor hogyan álljak át ezekre, hogyan bízzak meg egy olyan személyben, akit nem értek, és a gondolatai mások, mint az én elvárásaim? Annyi tragédia vesz körül bennünket, amelyekért Istent tesszük felelőssé, hiszen ha Ő mindenható, megszüntethetné ezeket. Ezt a beállítódást csak a TELJES megtérés tudja megváltoztatni.

A részleges bizalomnak (vagy inkább bizalmatlanságnak) van egy

„Akket pedig Isten Leleke vezérel, azok Isten fiai.” (Róm. 8:14.)
 „Adja meg nektek dicsőségének gazdagsága szerint, hogy hatalmasan megerősödjék bennetek a belső ember az ő Leleke által.” (Ef. 3:16.)
 „...hogy tökéletesen megismerjétek az ő akaratát minden lelki bölcsességgel és belátással, hogy élhessetek az Úrhoz méltóan, teljes mértékben az ő tetszésére, és teremjete gyümölcsöt mindenfajta jó cselekedettel, és növekedjétek Isten ismeretében.” (Kol. 1:9b-10.)

törvényszerű következménye a kultúránkban, ez pedig az okkultizmus. Ha van szellemi világ, ahol emberfeletti hatalmas erők működnek, akkor ezeket az erőket az ember megpróbálja a saját szolgálatába állítani. Nem mi állunk be Isten világrendjébe, hanem a saját akaratunkat szeretnénk megvalósítani a szellemvilág támogatásával. Eleinte legalábbis így tűnik, de idővel kiderül, hogy már nem az ember irányít, hanem őt irányítják. A Biblia hasonlatával élve, vakon megy az ember a vágóhídra. Ezek ugyanis sátáni erők, aki pedig emberölő volt kezdetektől fogva. Sajnos ez nem nyilvánvaló. Nagyon is vonzóak az ajánlatok: a különleges tudás, békesség megtalálása, szeretet, fényben járás..., ezek megtévesztők, és mindenféle vallással keverednek. Van, hogy önvédelmi sportnak, vagy testedzésnek álcázza magát. Ha ezeken a helyeken keressük a problémáink megoldását, akkor csak tüneti kezelést kapunk, és a betegségünk valódi oka végül a halálunkhoz vezet. Mert az ember problémáinak végső oka a bűn, erre kell tehát megoldást keresni.

Az Isten megoldása is a halálon keresztül működik. Ezt emberek nem találhatták ki, annyira fölötte van a mi logikánknak és szeretetfogalmunknak. A bűn megköveteli a büntetését, és ez a halál. Isten úgy döntött, hogy

tanítványa lettem. Ezen túl minden kegyelemből van. Ezt is Isten Szentlelke végzi el bennem, az Ő ígérete szerint az Ő napjára. Ami az embernek lehetetlen, az Istennek lehetséges. *„Éppen ezért meg vagyok győződve arról, hogy aki elkezdte bennetek a jó munkát, elvégzi Krisztus Jézus napjára”* (Fil. 1:6.) Nem értjük hogyan, de neki hihetünk, hogy így lesz.

A mi dolgunk: teljes szívből megtérni. Ez szomjúságot hoz bennünk létre Isten megismerése és az Ő jelenléte iránt. Istenből mindig van több, és Ő azt ígérte, hogy az éhezőt és szomjazót

(akik utána sóvárognak) megelégtíti. Ismerjük hát meg Őt minél jobban az Igéből! Miért hallgatjuk, olvassuk a szavát? Megszokásból, kötelességből? Hallgassuk az első szeretet tűzével, vagy térjünk vissza a kapcsolatnak ehhez a minőségéhez! Ha a szívünk nem sóvárog Jézus után, akkor nem működik a vele való kapcsolatunk. Nem működik az ima (párbeszéd vele) és nincs békességünk sem.

Keressük Őt teljes erőnkkel! Kérjünk és keressünk imatársat vagy társakat, mert ahol a testvérek egyetértésben vannak, oda áldást küld az Úr. Ott Ő jelen van, és egymás hite által is épülünk.

Vegyük fel a Jézus-szemüveget is! Az Ő szemüvegén át ismerjük meg a valóságot. Ebben mindent MÁSHOGY látunk. Kijavítja a látáshibáinkat, átfogóan mutatja a valóságot. MÁS értérendet mutat. A világi gondolkodású ember úgy gondolja, hogyha ő lenne a tanár, a főnök, a focibíró, a miniszterelnök, sőt az Isten, sokkal jobban mennének a dolgok, miközben a saját pici életét sem tudja jól navigálni. Ha megszoktuk ezt a mondatkezdést: „én úgy gondolom, hogy...” és rágicsáljuk a világi média által felkínált bombasztikus híreket, inkább kérdezzük meg Jézust, hogy szerinte mi a fontos és igaz, mit akar Ő mondani? *„Egyébként pedig, testvéreim, ami igaz, ami tisztességes, ami igazságos, ami tiszta, ami szeretetre méltó, ami jó hírű, ha valami nemes és dicséretes, azt vegyétek figyelembe!”* (Fil. 4:8.) Ha élhet bennünk Krisztus, Ő ennek örül. A teljes szívünket várja, hogy helyreállíthassa.

Legyen így! ■

Ő maga tesz eleget ennek a változhatatlan törvénynek: meghalt értünk, helyettünk, miattunk, és nekünk így lehetővé tette a kegyelmet. A Sátán minket öl meg (ha neki hiszünk), az Isten pedig maga halt meg Jézus Krisztusban helyettünk, hogy nekünk örök életünk lehessen. (Ha neki hiszünk.) A »helyettünk« azt jelenti, hogy azonosulok Jézus Krisztus kereszthalálával, a természetes életemet (az őembert) benne a keresztre szegezem, és ott is tartom. *„Igaz beszéd ez: Ha vele együtt haltunk meg, vele együtt fogunk élni is”* (II.Tim. 2:11.)

Nem működnek a félmegoldások, egészen meg kell halni, és Jézusnak alárendelt életet élni. *„Aki megtalálja életét, az elveszti azt, aki pedig elveszti életét értem, az megtalálja azt”* (Máté 10:39.) Mi alternatív megoldásként saját magunk javított kiadásával kísérletezünk, ami persze nem működik. A régi nem javítható. Ha a teljes önmegtagadásról hallunk, ez túlzásnak tűnik, és így tiltakozunk: „nem vagyok én olyan bűnös!”, vagy „hogya köphetném szembe magam?” Nem is kell olyan bűnösnek lenni, elég az alig bűnös is, hogy Isten szentsége kizárjon a mennyből. Isten királyságába egy rossz gondolat sem fér bele! Akkor hogyan tudom ezt az elvárást teljesíteni? Én sehogy, de a teljes engedelmességet bele kell adnom abba, hogy Jézus

ORBÁN MÁRIA ÉDESANYÁM

Köszönöm, hogy jó anyám vagy,
Te mindig gondolsz én reám.
Köszönöm, hogy imádkozol,
Köszönöm hogy vigyázol rám.

Imádkozol mindig értem
Hogyha baj van, szüntelen,
Soha, soha el nem fárad
A te áldott jó kezed.

Beszélgetőtárs – Kalandok az imádság világában

Napközis hittantábor 2026

2026. június 30. és július 3. között sikeresen rendeztük meg gyülekezetünk napközis hittantáborát, amin szép számban vettek részt a gyerekek. Mivel az idei év egyházunkban az imádság éve, nem meglepő, hogy a tábor fő témája az imádság volt. Emellett izgalmas programokkal vártuk a résztvevőket. A közös beszélgetések, a játékok, az éneklés, a közös étkezés és a kiruccanás összekovácsolt bennünket. Nagyon szép, értékes és kellemes emlékekkel gazdagodtunk.

Felnőttként is néha elgondolkodunk rajta: hogyan kell imádkozni? Olyan az imádság, mint egy himnusz? Ékes szavakból, hosszú mondatokból áll? Vagy olyan az imádság, mint egy jó, baráti beszélgetés Istennel?

Istent Atyánknak szólíthatjuk, és ebből következik, hogy nekünk egészen különleges kapcsolatunk van a Teremtőnkkel. Meg tudjuk szólítani Őt, sőt, fel tudjuk hívni! Hogyan? Hát imádságban. Amikor imádkozunk, beszélgetünk Istennel. Ebben a beszélgetésben pedig az a jó, hogy lehetünk őszinték. Nem kell pallérozott szónoknak lennünk ahhoz, hogy megszólítsuk az Atyát, mert Ő bármit is mondjunk, meghallgat minket. Sokszor elég egy szó is, például: „köszönöm!”. De néha az is elég, hogy: „kérelek!”, vagy „segíts!” Imádkozhatunk magunkért, egymásért, a családjunkért és a világunkért. Az imádság kapcsolat köztem és Isten között.

Napközis hittantáborunkat kedden kezdtük meg. Délelőtt Sámuel történetével és elhívásával foglalkoztunk. Ezt követően hangtani kísérleteknek lehettünk fültanúi. Akit érdekelt a dolog, készíthetett saját pohártelefont is. A kísérletek levezetésében és a pohártelefon tökéletesítésében

Malmos Attila főgondnok úr állt rendelkezésünkre. A keddi hőség miatt a tervezett programunkon változtatni kellett – így közös mozizás lett a gyülekezeti teremben. Az Agyugrász című mesét néztük meg, aminek igen nagy sikere volt a gyerekek körében.

Szerdán a bibliai történetünk vad vizekre evezett, hiszen Péter vízen járásáról beszéltünk és arról, hogy Istentől kérhetünk segítséget. Még akkor is, amikor süllyedünk. Kézműves foglalkozás gyanánt a bibliai történetet készítettük el papírból. Ima karkötő készítésére is volt lehető-

ség „WWJD” (What Would Jesus Do? – Mit Tenne Jézus?) felirattal. Szerda délután pedig várt ránk a pünkösdfürdői strand, amire már nagy izgalommal készültünk.

Csütörtökön a tíz leprás meggyógyítása volt a bibliai történetünk és a hála erejével foglalkoztunk. A kézműves foglalkozás során Nyilas Anna vezetésével készíthettünk saját, egyedi tervezésű imanaplót. Délután kulturális program várt bennünket, hiszen elmentünk az Aquincumi Múzeumba, ahol egy különleges kiállítást is megnézhattunk. Fény derült arra, hogyan rekonstruálják a régészek az ókori arcokat modern technológiával.

A pénteki napunk már a lekerekítésről szólt. Bibliai témánk az Úr imádsága volt. Kézműves foglalkozás gyanánt ima-befőttest készítettünk. Délután a Magyar Várba látogattunk el, ahol szabadtéri játékokkal üttöttük el az időt.

Nagyon jó volt megismerni a gyerekeket, beszélgetni és együtt játszani. De mit is érne egy igazán jó beszámoló a résztvevők véleménye nélkül? Az alábbiakban jöjjön a táborozók hangja:

„Túl hamar eljött a péntek. Olyan kár, hogy szombaton már nincs hittantábor...” (Hanna)

„Nekem a táborban a legjobban az éneklés és a strand tetszett. Szerintem jó volt, de legfőképpen a társaság miatt.” (Eszter)

„Jól éreztem magam. Tetszett a pingpongozás, a kirándulás és a strandolás. Találtam barátokat.” (Péter)

Lelkészként így éltük meg a tábort:

„Én is úgy érzem, hogy repült az idő. Olyan hamar vége lett! De nagyon jól éreztem magam, minden pillanatát élveztem a tábornak, és remélem, jövőre ismét találkozunk. Mi tetszett a legjobban? A közös éneklés és a túra. Na meg a cica a Magyar Várban.” (Eszter)

„Jól éreztem magam. A srácok nagyon sportszerűek a pingpongon. A Magyar Vár volt a kedvencem.” (Máté)

Hálásan köszönjük a szervezést és a szervezésben nyújtott segítséget. Köszönjük a közreműködést, a szülők rugalmasságát. Hálásan köszönjük meg a finom ételeket. Köszönjük az étkeztetésben nyújtott segítséget. Köszönjük a konyhai szolgálatot. Hálásan köszönjük meg minden segítő munkáját, hiszen a napközis hittantábor így válhatott igazi élménnyé és áldottá. Az Úr a dicsőség!

Az Orbán-Bartha lelkészházaspár

NYILASNÉ DARABOS ANDREA

Tanulmányút Baranyában

2026. május 31. és június 2. között egyházmegyénk lelkipásztoraival és tanácsosaival tanulmányúton vettünk részt Alsó- és Felső-Baranyában.

Vasárnap, miután befejeztük az aznapi szolgálatokat, 14 órakor indultunk útnak, összesen negyvenegyen. Buszos kirándulásunkon velünk tartott Kovács Róza is, aki ezen a néhány napon idegenvezetőnk volt.

A Dunaújváros-Paks útvonalon haladva kora estére az ősi Pécsváradra érkeztünk, ahol megtekintettük a benépes monostort. Az itteni monostor Pannonhalma után a második legrégebbi Magyarországon. Első apátja Asztrik volt, aki Rómából elhozta a koronát István királyunknak. Innen szálláshelyünkre, Harkányba indultunk.

Másnap reggel dr. Tatai István hatvani lelkipásztor tartott számunkra áhítatot, majd Pécsre, a Zsolnay negyedbe utaztunk. Itt közösen látogattunk el a messze földön híres pécsi kesztyűmanufaktúrába, ahol betekintést nyerhettünk a kesztyűkészítés folyamatába és annak műhelytitkaiba. A gyárlátogatás után a Fő térre érkeztünk, ahol egy kis szabadidőt kaptunk. Megnézhettük a törökverő Hunyadi János szobrát, a híres dzsámit, valamint azt a színes forgatagot, amely Pécs belvárosát jellemzi.

Következő közös programunk a Bazilika meglátogatása volt. Pécs 1009 óta püspöki székhely, a Bazilika pedig a XIX. század végén nyerte el mai formáját. Altemplomának kiváló az akusztikája. Ott közösen elénekeltük „Az Egyháznak a Jézus a fundamentuma” és a „Krisztus feltámadott” kezdetű énekeinket. Idegenvezetőnknek, Rozinak nagyon tetszett a bizonyoságtévő énekelszöveg; elmondta, hogy még soha nem utazott ilyen szépen éneklő csoporttal.

A nap következő részében elindultunk, hogy felfedezzük Okorág, Kákics, Drávaiványi és Kovácsida templomait és gyülekezeteit. Ezeken a helyeken Nagy Zoltán, a Pécs-kertvárosi Református Egyházközség lelkipásztora kalauzolt bennünket. Minden templomban elénekeltünk egy éneket és felolvastunk egy igeszakaszt.

Okorágon a templom látványa mindenkit szíven ütött. Többünknek patakokban folytak a könnyei. Egy teljesen használhatatlan, lepusztult templomot láttunk. Mennyezete a padokra szakadt, belsejében minden összetörve, szétdobálva hevert. Ezt látva az jutott eszembe, hogy a Szentírás szerint ha mi, emberek elhallgattunk, akkor a kövek fognak kiáltani. Okorágon azonban ezek a kövek már csak figyelmeztető jajsztót tudnának hallatni. Fájdalmas szembesülés volt mindez.

A közelmúltban ugyan felújították Kákicson a templomot és a hozzá tartozó parókiát – amely jelenleg a Baranyai Református Egyházmegye ifjúsági szálláshelyeként működik –, lelkipásztor testvérünk azonban elmondta, hogy az előző héten temette el a falu utolsó református lakóját. Ezért már ott sem tud rendszeresen istentiszteletet tartani.

Drávaiványiban egy festett kazettás, ékszerdobozhoz hasonló kis templomot találtunk. Itt jelenleg öthet ember látogatja az alkalmakat.

Kovácsidára Bereczky Örs budakalászi lelkipásztor testvérünk révén jutottunk el. Feleségével, Judittal korábban ők szolgáltak ezen a településen. Jelenleg nincs helyben lakó lelkipásztor a gyülekezetnek. Örs szeretettel és hálával emlékezett vissza az ott eltöltött szolgálati időre, és igyekezett mindent alaposan elmondani és megmutatni nekünk.

Megrendítő és figyelmeztető tapasztalatokat szereztünk ezen a napon, de tudjuk, hogy Isten nem hagyja el az övéit. Hálásak vagyunk azoknak a lelkipásztoroknak és presbitereknek a szolgálatáért, akik ott Baranyában végzik hűségesen a rájuk bízott munkát.

A harmadik napon, szállásunkat elhagyva, Hercegszöllőre indultunk. Ebben az esztendőben ünnepeljük a

Hercegszöllősi Zsinat 450. évfordulóját. Az ott elfogadott kánonok terelték egységes mederbe a dunamelléki reformátusok életét. Sokan ezt az eseményt tekintik a Dunamelléki Református Egyházkerület bölcsőjének.

Itt *Varga György* püspök úr fogadott bennünket, és a templomban bemutatta a gyülekezet történetét. Innen Laskóra és Rétfalura indultunk, ahol *Szenn Péter* püspök úr és felesége várt minket. Laskón püspök úr ismertette a gyülekezet történetét, Rétfalun pedig kedves felesége, *Vanda* mutatta be a helyi közösséget.

Ebédrel a kórógyi gyülekezet várt bennünket. A gyülekezet főgondnokának rövid templombemutatója után Eszékre indultunk, amely a térség egyik emblemikus városa.

A hajdani eszéki hídnak különös története van: a középkorban többször felépítették, majd az ellenséges hadak felperzselték.

Hazafelé a Csele-patak emlékművénél a Szózat elénekklésével emlékeztünk meg az 500 évvel ezelőtti mohácsi ütközetről.

Az esti órákban az ige reménységet adó szavával a szívünkben érkezünk meg Budapestre: „*Szeret az Úr, azért nincs még végünk, mert nem fogyott el irgalma: minden reggel megújul. Nagy a tűséd!*” (JerSír 3,22-23) ■

ANDRÁSI JÁNOSNÉ MARIKA

A Psalmus kórus alkalmai

Ebben az évben június 14-én tartottuk az évadzáró szolgálatot a református templomban, az istentisztelettel egybekötve. Szolgálat, mert énekléssel szolgáljuk Istenünket és Szent Fiát, Jézus Krisztust. Itt mutattuk meg a gyüleke-

zetnek, hogy milyen sok szép ének van közel harminc éve a repertoárunkon.

Sok év telt el azóta, amióta létrejött a kórus. *Pap László* akkori lelkészünk kérte fel *Ásztai Csabáné* zenetanárt, hogy szervezze meg a kórust. Katalin (Katikánk), aki már az égi kórusban dicséri a Mindenhatót, azt mondta: „Csak akkor van értelme, ha elegendő, kb. 25-30 ember jelentkezik a kórusba.” Lelkészünk ezt úgy oldotta meg, hogy mindenki nevét felírta („önként” jelentkezés alapján), aki aznap ott volt a bibliaórán, majd a névsort átadta Katalinnak. Később még többen csatlakoztak a kórushoz. Én is néhány hét után lettem tagja, ugyanis 56 éves voltam akkor, és nem tudtam, hogy a korosztályom is csatlakozott-e. Megnyugvással tapasztaltam, hogy igen. Akkor három település tartozott a gyülekezethez: Pomáz, Budakalász és Csobánka, így a kórusba is mindhárom településről érkeztek a tagok.

Kati először a kóruséneklés rejtelmeibe vezetett be minket. Elmagyarázta a kotta értelmezését ekképpen: „Ha nézed a kottát, látsz sötét és világos hangjegyeket. Ezért üres fejekre kettőt ütünk, fekete fejekre egyet.” Zeneileg képzetlen gyülekezeti tagokból alakult a kórus, így szükség volt, hogy az alapvető dolgokat megismerjük.

Először a régi gyülekezeti házban tartottuk a próbákat, hosszú lócákon ülve. Nem volt könnyű végigülni két órát ezeken a kényelmetlen ülőhelyeken, de kárpótolt bennünket a szép dicséretetek éneklése. Négyszólamú zsoltárfeldolgo-

zások és ismert gyülekezeti énekfeldolgozások szerepeltek műsoron az első alkalmakkor. Ma már 250 felett van a tanult énekek száma, így rövid átismétléssel mindig készen állunk egy-egy meghívásnak eleget tenni.

Kórusunk elsődleges célja az istentiszteleteken való éneklés. Így minden évben beosztottuk, hogy mindhárom település gyülekezete hallhassa kórusunk szolgálatát. Korábban énekelünk a Dunaparti Otthonban is. Rendszeresen éneklünk a leányfalui Idősek Református Szeretetotthonában. Eljutottunk határontúli testvéreinkhez is: Marosvásárhelyre, Marosszentgyörgyre, Nyárádkarácsonyfalvára. Énekelünk Németországban, Hollandiában, Olaszországban, Norvégiában. Általában családotknál szálltunk meg. Volt, hogy találtunk közös nyelvet (legtöbbször angolul vagy németül), ha nem, akkor kézzel-lábbal, mutogatással, énekléssel, hiszen Kodály országában lehet az ének közös nyelv.

Idén május 9-én Salgótarjánban volt megtartva egyházmegyénk pesti oldalának kórustalálkozója, melyen nyolc kórus vett részt. Az északpesti egyházmegyéhez több kórus tartozik, az elmúlt évben tizenkilenc kórus vett részt a találkozón, ezért ketté lett osztva a találkozó helyszíne és időpontja (pesti és budai oldal), mivel nagyon hosszúra nyúlt az énekek bemutatása, csaknem beesteledett a végére. Figyelembe kell venni, hogy utána még elég hosszú út vár a csapatokra, hogy időben hazajérjenek. Az viszont örömmel tölt el

bennünket, hogy egyre több gyülekezeti kórus alakul.

Szép tavaszi nap volt, a HÉV-állomás közelében gyülekeztünk. A kórustalálkozóra autóval és kisbusszal mentünk, hogy mindenki résztvehessen a kórustalálkozón. Megérkezve, egy

rövid beéneklést és próbát tartottunk a templomkertben, majd elfoglaltuk a kijelölt helyünket a templomban. Úgy alakult, hogy a szentendrei kórus mögé kerültünk, így örömmel üdvözlöttük egymást, mivel sok ismerősre találtunk a szomszéd városból. Persze a többi kórus is kedves számunkra. Itt szoktunk kottát cserélni egy-egy kedves ének elhangzása után.

Nagyitisztetű *Vizi István* lelkipásztor úr köszöntötte a kórusokat, majd imádság és igehirdetés hangzott el. Utána elpróbáltuk a közös művet: Jöjj, mondjunk hálaszót (dallam: J. Crüger, szöveg: M. Rinckart, Áprily Lajos fordítása). Minden kórus öt perces időkereteket kapott, ez arra volt elég, hogy a kórusok bemutassanak néhányat a repertoárjából.

Psalmus kórusunk a következő énekeket énekelte: 42. Zsoltár: Mint a szép híves patakra (Th. Béza, Szenczi Molnár Albert, 1551 Genf), W.A. Mozart: Adj, Uram, ma új szívet (Cl. Fraissé, 1976, Mikes A. fordítása) és Berkesi Sándor: Ó, terjeszd ki Jézusom, oltalmazó szárnyad (svéd dallam, Túrmezei Erzsébet fordítása).

Utána szeretetvendégségen fogadták a kórusokat, süteményekkel, üdítőitalokkal, beszélgetésekkel.

Most is feltöltődve értünk haza. Jó volt együtt énekelni, különösen a közös művet, amely kilenc kórustorokból csendült fel.

A következő próbákon az évadzáróra készültünk. Válogattunk az énekek közül, bárki javasolhatott, hogy mely műveket énekeljük. Az a szokás, hogy

olyan ének is szerepel, amit ismer a gyülekezet, és együtt énekeljük, mi négy szólamban, a gyülekezet pedig az eredeti dallamot.

A következő énekek voltak hallhatóak a kórustól: Mint a szép híves patakra (42. Zsoltár), Tarts meg, Urunk, szent igédben (297. sz. dicséret), Isten szívében megpihenve (821. sz. dicséret), Utadra taníts meg, Uram (207. sz. dicséret), Tehozzád, ó, Uram, (59. Zsoltár), Ó, terjeszd ki, Jézusom, Adj, Uram, ma új szívet (79. Zsoltár).

Az alkalom végén kórusunk süteményes, üdítőitalos vendéglátásra hívta meg a testvéreket a gyülekezeti házba. Étkezés előtti imával kezdtük a vendégfogadást. Több imát is ismerünk, a legismertebb: „Jövel, Jézus, légy vendégünk, áldd meg, amit adtál nekünk. Ámen.”

Székely testvéreinknél is tanultunk egy szép asztali áldást, amit új Református Énekeskönyvünk is felvett 676. sz. dicséretként:

Ki asztalt terítesz az égi madárnak,

Teríts asztalt, teríts szegénynek s árvának!

Nyújtsd ki, Atyánk, nyújtsd ki jószágos kezedet,

Adj a koldusnak is tápláló kenyeret!

Ételben, italban legyen bőven részünk,

Gondviselő Atyánk, könyörögve kérünk! Ámen.

És egy másik szép asztali áldás:

Az asztal terítve, immár minden kész,

Gazdagon terített az atyai kéz.

Jóságát lássátok és ízleljétek,

Mit Ő nyújtott, hálás szívvel vegyétek.

Sokan összejöttünk a gyülekezeti teremben. Hívogattuk az énekelni szerető és tudó gyülekezeti tagokat, hogy jöjjenek közénk, várjuk az új tagokat. Várjuk a fiatalokat is, mert az idő múlásával mi régiek lassan elfogyunk.

Vidám dolgokkal is színesítjük a próbákat. Egy-egy vicces dolog ha elhangzik, akkor nagyokat nevetünk és felfrissülünk. Néhány adoma ezek közül:

– Ne a kottába bújjatok, hanem ide nézzetek! Mutatom, mikor kell halkí-

tani, erősíteni. Látjátok, János tudja a szöveget, sose néz a kottába.

A mellette ülő kórustárs:

– Mert nincs itt a kottája!

Egyik alkalommal valahova énekelni hívtak bennünket, hideg volt. Valaki megkérdezte:

– A kórusruhát vegyük fel?

Kórustitkár:

– Nem kell felöltözni.

Valaki:

– De azért vegyetek fel valamit!

Valahova utaztunk és vittünk süteményt is. Kórustitkár:

– Száraz süteményt hozzatok, ne krémeset!

Valaki:

– Jó lesz a karácsonyról megmaradt is?

Szeptemberben ismét találkozunk. Reméljük, új tagok is csatlakoznak hozzánk. Addig is jó pihenést kívánunk mindenkinek. Aki nem utazik el, azokkal találkozunk a templomban, és majd ismét együtt dicsérjük énekekkel is az Urat a próbákban és a szolgálatokon. ■

Júdás, a modell

Leonardo da Vinci: Utolsó vacsora című festményének Júdás-alakja

A történet Leonardo da Vinci életrajzírójától, Richard Friedenthaltól származik.

Leonardo da Vinci már hónapok óta dolgozott az Utolsó vacsora freskóján a milánói Santa Maria delle Grazie kolostor ebédlőtermében, de még mindig nem készült el. Nem volt megfelelő modellje, akiről az apostolok alakját mintázná. Már másfél éve festette meg Jézust a hatalmas freskó közepén. Jól tudta, a közelgő húsvéti ünnepekre a képnek készen kell lennie a megbízatás és saját ígérete szerint. Most úgy érezte, a legnehezebb részhez érkezett.

– Hogyan fessek meg Júdást, az árulás és gonoszság szimbólumát modell nélkül? – panaszkodott Fra Bartolomeo domonkosrendi szerzetesnek, aki mindennap bekíváncsiskodott a terembe.

– A külvárosban áll a „Hét ördög” címzett mulató, ott iszik a város söpredéke, alja. Jöjjön, mester, hátha találunk ott egy szegény ördögöt, aki jó lesz modellnek. Védelmünkre velünk jön barátom, Eligio is, hogy ne

essen bajunk, ha egy garázda nekünk támadna.

Estefelé hárman, egyszerű, kopottas ruhába öltözve elindultak a hírhedt „Sette Diaboli” kocsmá felé. Szűk sikátorokban gyalogoltak, gyanús alakok tűntek fel jobbra is, balra is, de úgy látszik, nem sokat néztek ki belőlük, különösen az ócska ruhájú barátból, aki koldulni szokott, így aztán épségben megérkeztek a kocsmá ajtajához. Megálltak egy pillanatra. Azon tanakodtak, milyen ürüggyel lépjenek be az ördögtanyára. Akkor hirtelen feltárult a mulató ajtaja, és a borgőzös homályban két markos legény valakit tuszkolt kifelé. Aztán nagyot löktek az ismeretlenen, úgyhogy az illető szinte repülve hullott eléjük a piszkos kövezetre. Leonardo feléje hajolt, hosszasan nézte a meggyötört, véres, rút arcot, amelyet a részegség idézte fintorok és távoli elmosódó fények csak még csúfosabbra rajzoltak. Nemsokára megszólalt a festő:

– Igen, jó lesz Júdásnak. Vigyük haza ezt az embert.

A festő azonnal munkához kezdett, és két óra alatt elkészítette a szénrajzot. Másnap reggel a férfi alaposan szemügyre vette a félig kész freskót, és könnyezni kezdett.

– Ki az, ki az ott az asztalnál?

– Hát Jézus Krisztus – felelte Leonardo.

– Azt tudom, nem úgy értem. Kiről festetted, azt mondd meg nekem?

– Nem tudom már – felelte a festő.

– A templomban találkoztam másfél éve azzal az emberrel, aki modellt ült hozzá. Azóta sem láttam.

Akkor Leonardo előtt hirtelen felködlött a hajdani modell arca. A kijózanodott arcon kezdte felismerni az arcvonásokat.

– Ne bámulj így rám! – kiáltotta az ember Leonardónak. – Igen, én vagyok az a Jézus..., és nem akarok Júdás lenni! – Majd hangosan zokogni kezdett. Leonardo csendesen odalépett melléje és megölelte.

– Ne sírj! Nézd azt a régi arcot! Ha te is akarod, lassan újra olyaná lehetsz, mint akkor.

A férfi ott maradt Leonardo mellett, hogy szolgálja egész életében. Amikor nem dolgozott, bejárt a refektóriumba, csöndben leült a kép előtt, és hosszasan nézte Jézus arcát.

(Láng Róbert)

Az Utolsó vacsora. Jézustól jobbra a második alak Júdás

Az öregség

(Préd. 12:1-7.)

„fejezetnek címfelirata: „Gondolj Istenre ifjúságodban, akkor lesz vigaszod vénségedben!” Költői módon van itt ábrázolva az öregkor a maga fáradalmaival. Testünk tagjai képletes módon vannak megjelenítve, mindegyik a maga munkája és tevékenysége szerint.

1. vers: Gondolj Te remtődre a te ifjúságodban, míg el nem jönnek a rossz napok, és el nem következnek azok az évek, melyekről ezt mondd: nem szeretem ezeket.

Legjobb idő arra, hogy magunkat az Úrnak odaadjuk, az ifjúság ideje, mikor még az összes erők frissek, mikor minden tag el tudja látni a maga szolgálatát. Ez áldott életet teremt az Úrral való érintkezésben és közösségekben. Akkor van vigasza és erőssége az embernek az öregkor idején. De ha az ember kitolja a megtérés idejét egészen az öregkorra, akkor igen könnyen elmarad a dolog. Mert az öregség oly sok bajt hoz magával, az embernek annyi baja van önmagával, hogy alig van ideje vagy kedve Istenre és a lelkére gondolni.

4. vers: „Amíg a nap meg nem setétedik, a világossággal, a holddal és csillagokkal egybe”. Ez azt jelenti: amíg a különböző lelki erők, melyek nekünk szövétnekül szolgáltak, meg nem erőtlenülnek, amíg az érzékek el nem hanyatlanak és el nem tűnnek.

„...és a sűrű felhők ismét visszatérnek az eső után”. Ez azt jelenti: egyik borús nap jön a másik után.

5. vers: „Az időben, mikor megremegnek a háznak őrizői”. Ezek a kezek, melyek a testet védik és táplálják. Ezek az öregkorban reszketősek lesznek.

„...és megrogynak az erős férfiak”. Ezek a lábak, melyeknek a testet kell hordozniuk.

„...és megállanak az őrlő leányok, mert megkevesbedtek”. Az őrlő leányok a fogak, melyek az ételt megőrlik. Megállnak. Nem tudnak már rágni, mert hiányosak.

„...és meghomályosodnak az ablakon kinézők”. A nézők itt a szemek. Látóképességük megromlik.

6. vers: „És az ajtók kívül bezártnak”. Ezek az ajkak, melyeken bemegy az eledel, és kijön a szó.

„...amikor is a malom zúgása halkabbá lesz”. Ha már nincs foga az embernek, nem tud olyan jól és tisztán beszélni.

„...és halkabbakká lesznek minden éneklő leányok”. Elnémulnak a régebben zengett vidám dalok.

7. vers: „Minden halmocskától is félnek”. A felfelé menés nehezéssé lesz az öregkorban. Nem tud jól lépcsőn járni, minden lépésnél meg kell pihenni.

„...és mindenféle ijedelmek vannak az úton”. Félt az ember, hogy elesik, vagy attól, hogy nagyon hosszú az út, és felülhaladja az erőt.

„...és a mandulafa megvirágzik”. A mandulafa fehéren virít. Itt az öregek ősz hajára kell gondolnunk.

„...és a sáska nehezen vonszolja magát”. A hát meggörnyed, mint egy sáska. Mintha saját hátát is teherként vonszolná az ember. Nem tud többé egészen felegyenesedni.

„...és kipattan a kapor”. Mikor az ő kívánsága megfogyatkozik. Nem okoz többé örömet semmi. Azon dolgok, melyekben régebben gyönyörködött, elvesztik értéküket és vonzó hatásukat.

„...mert elmegy az ember az ő örökös házába, és az utcán körül járnak a sírók”. Jön a halál, és elhív bennünket. A bánat hordozói összegyűlnek az utcákon, hogy részt vegyenek a temetésen.

8. vers: „Minekelőtte elszakadna az ezüst kötél”. Ez a hátgerincben levő fehér velő és a megszámlálhatatlan finom idegszálak szövődéke.

„...és megromolna az arany palackoska”. A vér és annak keringése megmerevedik, a szív megáll.

„...és a veder eltörné a forrásnál, és beletörné a kerék a kútba”. Ezek olyan edényt jelentenek, melyekkel lélegzetet veszünk: a légsövet és a tüdőt. Eltörni: a szárazságtól összeesni. A vödör oly száraz, hogy széjjel hull. És ez a „forrásnál” történik. Van elég levegő, mégsem tud az ember lélegzetet venni, mert a tüdő többé nem dolgozik. A „kerék” a merítőkerék volt, mellyel a vizet húzni kellett. Az összes szervek elgyengülnek és munkájukat nem végzik többé.

9. vers: „És a por földdé lenne, mint azelőtt volt; a lélek pedig megtérne Istenhez, aki $\neq$ adta volt azt.”

(Modersohn Ernő: 100 ellentmondás és homályos hely a Bibliában című könyvéből) ■

OSVÁTH ZSOLT

115

Háromszázötven éve szabadultak a gályarab prédikátorok

A címben olvasható szám némi magyarázatra szorul: 115. Ha a <https://www.reformatus.hu/weboldal/kereso/rovataba/beutjuk-a-galyarabok-szot-115-talalatot-kapunk> Szásztizenöt találat a protestáns (református és evangélikus) gályarab prédikátorok, iskolamesterek, tanítók, kántorok református írott emlékezte. (A legnagyobb könyv és folyóirat adatbázis 762 találatot ad ki a „gályarab prédikátorok” kifejezésre, ebből 183 egyházi/teológiai, a többi 579 világi sajtótermék.)

A számok hűen mutatják, hogy az idén háromszázötven éve szabadult gályarab prédikátorok emléke velünk él.

Mielőtt az emlékező gondolatok egyikét-másikat idézve ismernénk meg emlékezetüket, álljon itt egy rövid történeti összefoglaló.

Az 1670 és 1680 közötti évtized az ellenreformáció legintenzívebb időszaka volt a Magyar Királyságban. Ennek „eredményeként” több protestáns lelkészt, iskolamestert, tanítót, kántort, sőt még harangozót is az akkori „magyar fővárosba”, Pozsonyba rendeltek. 1674. március 5-én megvádolták őket, hogy az egész ország római katolikus rendjét és magát az apostoli királyt is bálványimádónak nevezik. A lázadókat

(értsd: Thököly kurucait), öfelsege, a király ellenségeit pénzzel és élelemmel segítették, valamint Magyarországot elfoglalására utat nyitottak a töröknek. A kollektív bűnösség elve alapján, azaz anélkül, hogy egyenként konkrét vádat hoztak volna fel ellenük, azonnal elítélték őket.

Miután kínvallatással sem értek el eredményt, halára ítélték őket. Szám szerint negyvenketten voltak. Ezt az ítéletet „enyhítették” gályarabságra.

A rabok több heti gyaloglással jutottak el az Adriai-tengerig. 1675-ben hajózták be Nápolyban az elítélt és addig élve eljutott gályarabokat. 1676-ban szabadultak ki (összesen már csak harmincketten) a Holland Királyság és annak tengernagya, a háromszázötven éve elhunyt de Ruyter admirális jóvoltából. A tengernagy, amikor meglátta az elgyötört embereket, így kiáltott fel: „Sok győzelmet arattam már mindenféle ellenség felett, de ez a legszebb győzelmem, Krisztus emez ártatlan szolgálóinak megszabadítása az elviselhetetlen tehertől.”

Miként élnek egyházunk emlékeztében? Következzék néhány gondolat a 115 találatból:

„Háromszázötven éve szabadultak a gályarab prédikátorok, akik hitükért vállalták a rabságot és a megaláztatást.

Szabadulásuk a protestáns világ összefogásának gyümölcse volt – emlékeztetünk arra, hogy az egyház sosem magányos, sosem elszigetelt. A mi szabadságunk is közösségi és krisztusi.” – áll a Generális Konvent 2026. évi plenáris ülésének zárónyilatkozatában.

„Példává vált számomra – különösen is a lelkipásztori szolgálatom kezdetén, a nyolcvanas évek elején – a XVII. századi prédikátorok és tanítók

hűséges helytállása az üldöztetésben, nem mintha az őket ért atrocitások hasonlíthatók volnának a késő kommunizmus kellemetlenségeihez.” – írja Bóna Zoltán református lelkész, újságíró, teológus, a Theológiai Szemle egykori főszerkesztője.

„A pozsonyi per, a gályarabság, az életben maradt hitvallók kiszabadítása a hazai református (és evangélikus) identitás legfontosabb tartóoszlopa. Nem lehet véletlen, hogy a huszadik században a gulágra, a Duna-deltába, börtönökbe hurcolt református lelkipásztorokat a közbeszédben gyakran 20. századi gályaraboknak nevezik.

A magyar protestáns mártírtörténet az evangéliumi hit melletti rendíthetetlen kitartást mutatja fel a kései utódok számára. Szól arról, hogy a mártírok és a hitvallók az evangéliumi szabadságot készek voltak védelmezni életük árán is. Nem féltek a halálos fenyegetéstől, mert nem a láthatókra, hanem a láthatatlankra néztek, mert a láthatók ideig valók, a láthatatlank pedig örökkévalók (2Kor 4,18).” – olvashatjuk egyházunk Zsinatának a gályarabok kiszabadításának 350. évfordulóján kelt megemlékező nyilatkozatában.

„Még végrendeleteikben és naplóikban is gyakori a gyászévtized eseményeire adott, mély hitélményből fakadó reflexió.” – idézi a Reformátusok Lapja Balogh Juditot, az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem professzorát.

Ugyancsak a Reformátusok Lapjában jelent meg Fekete Károly püspök

úr „Bizonyágtevők fellege” címet viselő írása. Ebből is álljon itt egy hosszabb gondolatsor:

„Az 1676-ban megszabadult hithősök emlékművén, a gályarabok debreceni emlékoszlopán látható nevek eszembe juttatják a Zsidókhoz írt levél 12. részének jellegzetes szófordulatát: *Íme, a bizonyágtevők fellege. Isten nem feledkezik el az evangélium ügyének hőseiről, sőt a Szentlélek által korszakról korszakra emlékezteti egyházát, hogy meg lehet állni a hitben, ki lehet tartani a Szentírás tanítása mellett.* A nápolyi gályákról háromszázötven éve megszabadultak is hithősök, helytállásuk nélkül egészen másként alakult volna egyházunk és sok gyülekezetünk története. A hithősök láncolata nem csak hosszú, változatos is. Vannak közöttük vargabetűt tett emberek, vannak kevésbé ismertek, még olyanok is, akiknek sok árnyék vetül az életére. Találhatók köztük el-elbukás után feltápaszkodók is. Úgy vesznek körül bennünket, mintha tribünön ülnének, és a lelátóról szurkolnának nekünk, akik még futunk, és vívjuk életünk hitharcait, küzdelmeit. A hithősöket nem a fizikai erőnlétük tette ellenállóvá – azzal váltak nevezetessé, hogy a lelki állóképességük segítette őket úrrá lenni a fizikai kimerültségükön és a testi megpróbáltatásaikon. Hitük révén tudtak szembeszállni az őket megkörnyékező kísértésekkel, a hamis kompromisszumokkal, a nagyot akarás görcsével, a bizonyítási kényszerrel. Nem maradtak magukra ebben a küzdelemben, mert felnéztek Jézusra, a hit szerzőjére és beteljesítőjére, aki vállalta a keresztet. Ő volt a hithősök hithőse, a legnagyobb, a legdicsebb, akinek a személye nem nyomasztó nagyság, hanem az állhatatosság, a türelem és a kitartás mintája: nézzünk fel Jézusra, a győztesre, aki az Atya jobbán ül! A földi bizonyágok el-

törpülnek mellette. *Isten a legtöbbet és a legbiztosabbat adta nekünk őbenne.*”

Az elmúlt 2025-ös esztendőben a protestáns prédikátorok és tanítók gályarabságra hurcolásának háromszázötvenedik évfordulójára emlékezett egyházunk. A Magyar Református Egyház Közös Zsinata ünnepi nyilatkozatában a hithűség példaképül állította a gályarab református szolgálok szenvedéstörténetét: „Hisszük: a különböző állami keretek közötti széttagoeltság ellenére a magyar reformátusság mindig is megőrzi hitbeli és teológiai egységét. Ezt most is meg kívánjuk erősíteni, hogy együtt hirdethessük Isten Igéjét, ahhoz iga-

közösség” – mondta ugyancsak 2025-ben Vladár Gábor teológiai tanár, a Magyarországi Református Egyház Doktorok Kollégiumának elnöke a nápolyi evangélikus templomban rendezett ünnepi megemlékezésen. „(...) Akár a tenger hullámai nyelték el őket, akár magyar földben nyugszanak, mi az ő énekeiket énekeltük tovább Isten vándorló népeként, az egy Krisztus-test tagjaiként.”

Szintén 2025-ben egy kárpátaljai lelkész így vall hovatarozásáról: „Számomra reformátusnak lenni maga az identitás. A véremben hordozom a reformációt, édesapám presbiter volt, nagyapám pedig gondnok, aki harcolt a templom bezáratása ellen – fogalmaz Kacsó Géza. – Ez a református nyakasság jellemző rám is, így állok ki azért, amit helyesnek tartok – ahogy tette Luther Márton, Kálvin János és a gályarab őseink. Az ő életükből tanultam meg, hogy bármilyen szelek is fújnak, nem hátrálhatok attól, amire az ige tanít.”

2014-ben a 340. évfordulón Millisits Máté művészettörténész, muzeológus, a Magyarországi Református Egyház Zsinatának tagja emlékező írásában két hithű egyházvezetőt idéz meg. Az egyik Sellyei István gályarab prédikátor, 1669-től a Dunántúli Református Egyházkerület superintendense, aki: „a tárgyaláson a következő szavakkal védekezett: „mi ártatlanok vagyunk, ha pedig a mi ártatlanságunkban elnyomattatunk, békességes tű-

rőknek kell lennünk ... lehetetlen, hogy mi egynéhányan eladnók vallásunknak és országunknak szabadságát, melyet a mi eleink sok vérek hullásával kerestek, elviselhetetlen iga alá vetvén mind eklezsiánkat, mind országunkat.”

A másik Ravasz László: „A gályarabok mártíriuma olyan óriási erkölcsi tökéje volt egyházunknak, hogy két és félszáz esztendőn keresztül éltünk belőle, mint valami csodálatos kenyérből. →

zítva életünket. Így tettek a gályarab prédikátorok három és fél évszázaddal ezelőtt. Megpróbáltatásaikra és hűségükre hálaadással emlékezünk.”

„A gályarabok számunkra koronatanúk, valahányszor igazolnunk kell a magyar protestantizmus jogát az élet-hez. Kétféle volt a hitvallásuk, háromféle a nyelvük, mégis itt valósult meg először a magyarhoni evangélikusok és reformátusok között az igazi testvéri

→ *Ha nem vigyázunk, elfogy a kenyér. Az egyházat a mártírok csak egyetlenegy úton tudják megtartani: ha követőket támasztanak.*

2012-ben emlékező írás jelent meg abból az alkalomból, hogy 76 esztendeje avatták fel a zsinati székházban a gályarabok emléktábláját. A cikk szerzője ugyancsak Millisits Máté, Révész Imre püspök, egyháztörténész professzor „Kálvin és a gályarabok” című beszédéből közöl részleteket: „...a magyar protestáns gályaraboknak megpróbáltatásaik között nem volt egyebük, mint a „Istenbe vetett reménység horgonya”. Ebbe a horgonyba ők mindkét kezükkel belekapaszkodtak, de a remény

írónő, református egyházkerületi főgondnok, Szabó Magda önvallomásából citál gondolatokat: „A Gályarabok Oszlopának nevelő ereje Debrecen első ajándéka... Az ember nem azért tart ki, hogy valaha emlékműre kerüljön a neve, minden értelmes lény ismeretlenül szeret élni, elbabrálni a kertjében munka után, s elvégezni azt, amit hajlama, érdeklődése kijelölt a számára munkakörnek. De előfordul, hogy nem lehet, olyankor az ember kénytelen elvállalni, hogy hős legyen... Ha jó viszonyban akarsz maradni önmagaddal, tanuld meg jókor, csak a hited és meggyőződésed szerint élhetsz, és aszerint kell válaszolnod, ha kérdeznak.”

Hogyan emlékezzünk ma a protestáns hitvallókra? A gályarabok történetének egyik legavatottabb kortárs kutatója, Csorba Dávid sárospataki református teológiai akadémia tanár így beszél erről:

„Amikor ezeket a háromszázötven éves gályarab-történeteket újra elmeséljük, akkor nemcsak arra kell figyelni, hogy valakit miként vertek meg és hogyan kínoztak halálra, hanem arra is, hogy ő eközben keresztyén maradt, nem dühöngött, nem átkozta üldözőit. Ami viszont ennél is fontosabb, hogy aki túlélte, az nem különban élt tovább jogi védelmet élvezve, hanem hazatért övéihez, és szolgálta tovább a közösségét lelkészként, tanárként.”

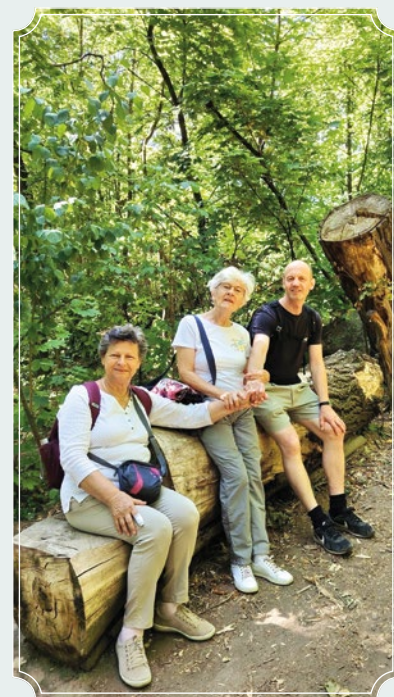
Végezetül álljanak itt a már egyszer említett Vladár Gábor nemcsak a gályarabok történetére, hanem nemzeti

horgonyát nem csak földi kezek fogták: a hitnek kezei; hanem fogta, tartotta és az örökkévalóság sziklájába beágyazva őrzötte és oltalmazta a mennyei kéz is: a mindenható Kegyelem, a mérhetetlenül szabad fenséggel predestináló Isten rejtelmes, csodálatos és áldott üdvözítő akarata...”

„Koszorúzás a gályarabok emlékoszlopánál” című, 2011-ben megjelent publikációjában pedig a neves

és egyházi múltunk valamennyi történetére való emlékezésre igaz szavai: „Jól kell tudnunk emlékezni. Már csak azért is, mert az emlékezés nem könnyű feladat, hiszen a múlt az mindig velünk élő édes vagy nehéz teher, de együtt kell vele élni a jelenben. Mi a protestáns hitvalló őseink örökösei vagyunk, ezért fontos mindannyiunknak az, hogy a holtak élő hite erősítse az élők olykor-olykor gyengélkedő hitét.” ■

A Református Túrakör kirándulása

Túrakörünk július 25-én Óbudára kirándult

Az ÚR az én őrizőm

RÓNA PÉTER bizonysgágtétele

Kedves testvérek! Arról szeretnék bizonysgágot tenni ebben a nagy forráságban, hogy Isten az utóbbi napokban hogyan működött az életemben.

Szerdán a bibliaóra fő igéje a Filippiekhez írt levél 4. fejezetének 4. verse volt: „Örüljete az Úrban mindenkor! Ismét mondom: örüljete!” Én akkor nagyon elszégyelltem magam, mert nem éreztem azt, hogy ez az én életemben működne. Erre ráerősített Cseri Pista testvérünk, aki a zoom-közvetítésen keresztül kapcsolódott be a bibliaórába. Róla tudni kell, hogy a stroke-ja miatt évek óta gyakorlatilag nem tud kimozdulni a szobájából, és egy panelszobából jelentkezett be. Elmondta, hogy ő teljesen megbékélt a helyzetével. Örülni tud annak, hogy a gyerekeivel, unokáival, ha más-hogy nem, de a számítógép segítségével kapcsolatot tud teremteni, de elfogadja ezt a nyomorult helyzetet, és mindennek tud örülni. Annak is tud örülni, amikor jön hozzá az ápoló nővér, és úgy vesz vért tőle, hogy utána nem lesz kék meg lila a karja.

Ez engem nagyon elgondolkoztatott és megdöbbentett. Amikor kijöttünk a bibliaóráról, odamentem Máté tiszteletes úrhoz, és elkezdtem puffogni, hogy hát pénteken, ebben a hőségben kell rendbe tenni a papkertet. Én éreztem az Úrtól az elhívást, hogy nekem is mennem kell, de őszintén szólva nagyon nem volt kedvem hozzá. Azt beszéltük meg a tiszteletes úrral, hogy bízzuk az Úristenre, hogy mi fog történni. Az Úristen majd munkálkodik az életemben.

Aznap este, amikor fürödtem és megnéztem a lábam, azt láttam, hogy föl van dagadva, és a szívérvány minden színében jászik.

Másnap délelőtt még halogattam, hogy orvoshoz menjek, aztán délután elmentem az orvoshoz, aki – mivel másfél éve trombózisom volt – azt mondta, hogy most innen irány azonnal a Honvéd Kórház sürgősségi osztálya, és bevitetett mentővel.

Amikor ott feküdtem a mentőben, pont kiláttam az ablakon, és láttam, ahogy távolodok Pomázról, távolodok a templomtól. Pont lehetett látni

a gyönyörű templomunkat. Borzasztó érzés fogott el, mert felsejlett bennem a másfél évvel ezelőtti emlék, amikor karácsonykor vitt el a mentő, és tíz órát töltöttem el a sürgősségin, így kerültem be a kórházba 72 évesen életemben először. Ezért is hála az Úr-nak, hogy csak először. Nagyon rossz érzések voltak bennem.

Amikor ott már tolszékben kellett ülnöm, érdekes volt, hogy a másfél évvel ezelőtti helyzethez képest egy olyan békesség volt bennem, amit nem tudok elmondani. Meg voltam győződve arról, hogy aznap este haza fogok menni. És bár fizikailag egyedül voltam, mert a feleségem is otthon fekszik betegen, a gyerekeim dolgoznak, mégsem éreztem magamat egyedül. Úgy éreztem, hogy ott van Isten, aki erősít engem. Rossz volt nézni azt a borzasztó környezetet, fiataltól az idősig, egyik erre fekszik, másik arra.

Hajléktalant hoztak be, rendőrök kísérték be embereket, de mégis nagy nyugalom volt bennem. Jó volt látni azt, ahogy a nyomorúságban az emberek segítettek egymáson, ahogy engem is, mert amikor a vécére kellett mennem, akkor valaki, aki jobb állapotban volt, betolt oda a tolokocsival. Felajánlotta, mivel reggel óta nem ettem, hogy hoz nekem enni, inni, még pénzt sem fogadott el érte. Öröm volt látni az ápolóknak, orvosoknak a küzdelmeit és szeretetét, a fiatal mentősök bajtársi összetartozását, csupa fiatal orvos.

Öt órakor kerültem be, és fél tízkor kerültem orvoshoz. Elküldött röntgenre, utána kijött egy fiatal orvos, leguggolt mellém, és azt mondta: Péter, nincs trombózis, nincs törés, én azt mondom magának, hogy meneküljön innen.

Fölkeltem a kocsiból, és egyből eszembe jutott az Apostolok Cselekedeteiben leírt történet, amikor Péter és János mennek a templomba, és ott ül a születésétől fogva béna ember, és azt mondják neki, hogy aranyat, ezüstöt nem tudok adni, de Isten igéjét igen. Kelj fel, és járj! És a béna föláll, bemegy a templomba, és örvendezve ugrál. Én ugyanígy fölálltam a tolszékéből, visszamentem a betegtársaimhoz elköszönni, akik ott ámuldoztak, hogy hát ez az ember itt ült öt órát egy tolokocsiban, most meg megy haza.

Úgyhogy Isten megint csodát tett, és ahogy a tiszteletes úr mondta is, emlékezzünk, és idézzük fel újból és újból Isten szeretetét. A mai napi ige is ezt az erősítést adja a 121. Zsoltár 5-8. versében: „Az Úr a te őriződ, az Úr a te oltalmazód jobb kezed felől. Nem árt neked nappal a nap, sem éjjel a hold. Az Úr megőriz minden bajtól, megőrizi életedet, megőriz az Úr jártodban-keltesben, most és mindenkor.” Legyen a dicsőség és hála az övé. Ámen.

(Elhangzott 2026. június 28-án a pomázi templomban tartott istentiszteleten)

SZIKSZAI BÉNI

Kettősség

Az újjászületés lelki része befejeződött, amint egy lélek meglátta és *tu-datosan* megragadta a neki felragyogott világosságot. Az már újjászületett ember, akinek ez a vallomása: „*amelyek nékem egykor nyereségek valának, azokat mind szemétnek és kárnak ítélem.*” (Fil. 3:7-8.) Ez eljutott arra a bizonyosságra, hogy Isten őt az atyai házba visszafogadta. Itt egy másik fontos kérdés adódik, mely sok megtért, újjászületett lelket zavarba ejt. Sokan azt remélik, hogy mikor Jézus szavára a döntő igent kimondták, mikor újjászületésük bizonyosságára eljutottak, akkor vége minden harcnak, bűnnek, kísértésnek. Ezeknél nem egyszer istenfiúságuknak a bizonyossága is veszélyben forog, amikor megtéretlen életükben soha nem tapasztalt belső harcokba kerülnek, és soha nem is sejtett kísértések örvényei felett tántorognak.

Kétségkívül nagy hibát követnek el az evangélium szolgálói, mikor Jézus követésében csak tavaszi napfényről, virág borította rétről beszélnek, és hallgatnak a tikkasztó nyári forróságról és az égető, sívó homokról, mely sebesre égeti a vándorok lábát.

Gyermekkoromban örültem, ha a nyári zivatar éjszakára jött, mert akkor be lehetett bújni a takaró alá, és nem kellett látnom a félelmes vilálmokat. Éppen így a bűneiben alvó ember nem is sejtí azokat a szédítő mélységeket, melyek fölött átrohan, míg a bűneiből felébredt ember nyitott szemekkel halad át felettük. Isten kegyelmes hozzáánk, sok dolgot eltakar előlünk, mert képtelenek volnánk azok elhordozására, de az újjászületett ember megnyílt szemű ember, aki egész sereg olyan dolgot lát, amiről az érzéki embernek sejteltme sincsen. Az érzéki ember számára érthetetlenek a láthatatlan világ, az Isten országa dolgai, éppen azért sejteltme sincsen annak kísértéseiről sem.

Azt a harcot és küzdelmet, amit az újjászületett embernek állnia kell, szörnyű kettősségnek nevezhetnénk. Az ő és az új ember egy testbe van zárva. Illetve a még meg nem váltott test harcol az újjászületett lélek ellen. A test a

lélek ellen tusakodik (Gal. 5:17.) Innét van az a megdöbbentő megállapítás, hogy életem legszentebb óráiban is megtalálom a törvényt az én tagjaiban, hogy a bűn megvan bennem. Az a testem törvénye, hogy vétkezsem. Bensőmben tehát forradalom támadt, mely odairányul, hogy a törvényt lerázza magáról. Az új ember fellázad ez ellen, és így kiált: „*nem vagyunk adósok a testnek, hogy test szerint éljünk*” (Róm. 8:12.) Ez a háború a modern technika minden eszközével folyik. Én

a háborúk lefolyását csak leírásokból ismerem, de amit azok borzalmairól írnak, azokat átéltem a tagjaiban.

Borzalmasabb öldöklést el sem tudok képzelni, mint amikor az embernek saját földi tagjait kell megöldökölnie. Igazán mondja az ige, hogy mindenki tűzzel sóztatik meg (Márk 9:49.) Akik az üdvösségre választattak, itt ezen a világon élnek át a tűzzel való megsóztatást, akik pedig az ígét elfojtották szívükben, egy örökkévalóságon át kell hogy szenvedjék a tűzzel sóztatás minden gyötrelmét. A harc váltakozó szerencsével folyik. Némelykor ott áll a lélek magaslaton, és diadalittasan kiált: „*meg nem rendülök.*” (Zsolt. 16:8.) Máskor pedig orcapirulva esedezik: „*Egészen moss ki engemet*” (Zsolt. 51:4.) Vagy ott hányódik a kétség szélén: „*utolértek bűneim, ... és a szívem is elhagyott engem.*” (Zsolt. 40:13.) És hogy ezeknek a változatoknak még mennyi skálája van, azt csak az tudja igazán, aki a Krisztus ölelő karjaitól a Sátán rostájáig minden utat megjárt.

Az újjászületés ellenségei itt azután előjönnek az ígével: „*Aki őt megismerte, egy sem esik bűnbe.*” (I. Ján. 3:6; 5:17-18.) Felületesen nézve a dolgot, valóban nehéz kérdés előtt állunk. Hogyan lehetnek vétkei, botlásai, sőt, nemegyszer durva bűnei annak, aki megismerte Jézust? Hogyan beszélhet az szabadulásról, aki saját bevallása szerint sok bukdosás között halad előre? Nem önámítás ez az egész?

Az bizonyos, hogy nagy titok előtt állunk. Isten ígéjének mindig igaza van. Bizony, aki Őt megismerte, egy sem esik bűnbe. De mi a bűn? Az, hogy loptam, paráználkodtam, hazudtam? Szó sincs róla. Jézus, mikor a Szentlélek eljövételéről beszél, azt mondja, hogy az meg fogja feddeni a világot. „*Bűn tekintetében, hogy nem hisznek énbennem*” [ti. Jézusban] (Ján. 16:9.) Jézusban nem hinni: ez a bűn. Ez az, amiért kárhozatra jutnak sokak. Aki a kőre esik, szétzúzza, és akire a kő esik, szétzúztatik. Nem azért kárhoznak el sokan, mert különböző törvénytelen cselekedeteket cselekedtek, hanem azért, mert nem hittek Jézusban. Ebbe

a bűnbe pedig az, aki Őt egyszer megismerte, nem fog beleesni. Aki megtapasztalta azt, hogy valóban tisztá leszek, ha Jézus vére megtisztít, az újra bizalommal járul a kegyelem királyi székéhez, még ha beszennyezi is magát (Zsid. 4:16), tudván, hogy van szózólója az Atyánál: az igaz Jézus Krisztus (I.Ján. 2:1.)

Nem, aki egyszer beletekintett Krisztus kereszthalálának borzalmaiba, és megértette, hogy mindaz helyette, érette történt a Golgotán, az nem tud többé hitetlenkedve elmenni az átszegezett kezű, töviskoronás Király mellett. Minden bukás után diadalmasan kiált: „*Ne örülj, én ellenségem! Elestem ugyan, de felkelek*” (Mik. 7:8), „*Mert ha hétszer elesik is az igaz, bizony felkél.*” (Péld. 24:16.) Senki se essék azonban abba a könnyelmű tévedésbe, hogy az újjászületett ember a bukásokat könnyen, léhán veszi. Éppen fordítva. Az alvó arcát bekenheted korommal, mosolyogva alszik tovább; a vakot odaültetheted az akasztófa alá, annyi, mintha rózsabokor árnyékában ülné; aki azonban ébren

van, és lát, minden erejével tiltakozik az ilyen műveletek ellen. Éppen úgy, míg a meg nem tért ember erkölcsi érzék nélkül adja magát mindenféle tisztátalanságnak nagy nyereséggel való cselekvésére, addig az újjászületett ember mindentől óvakodik, ami gonosznak látszik, és ha a benne dülő harcot mégis elvesztené, alig várja a pillanatot, amikor Jézushoz menekülhet. Sőt, éppen ezek a veszített csaták, kudarcok azok, amelyek következtében mi magunk, a Lélek zsengejének birtokosai is sóvárgunk, várva a fiúságot, azaz a mi testünknek megváltását (Róm. 8:23.)

Tudjuk, hogy a harcoknak és kudarcoknak csak akkor lesz vége, amikor Krisztus, a mi életünk megjelenik, és mi is vele együtt megjelenünk dicsőségben (Kol. 3:4.) Addig pedig áll az ige: „*Megtalálom azért magamban, ki a jót akarom cselekedni, ezt a törvényt, hogy a bűn megvan bennem. Mert gyönyörködöm az Isten törvényében a belső ember szerint; De látok egy másik törvényt az én tagjaimban, mely ellenkezik az elmém törvényével, ... Azért*

jóllehet én az elmémrel az Isten törvényének, de testemmel a bűn törvényének szolgálok.” (Róm. 7:21-25.)

Nagy tévedés azt hinni, hogy aki újjászületett, az a Róma 7-ből átmént a Róma 8-ba. Nem. Amíg e földi testben járunk, mindig meg fogjuk találni magunkban a bűnt. Ott van azonban a nagy különbség, hogy nem uralkodó hatalom életünkben többé, még ha olykor megejt is. Nem a bűnnek, hanem Jézusnak a szolgálai vagyunk. Krisztus Jézusban vagyunk, éppen ezért **ha van is bűnünk, de kárhoztatásunk nincsen többé** (Róm. 8:1.)

Szívünkben ezzel a bizonyossággal tekintetünket befúrjuk a sokszor rémületesen sötét éjszakába, és amikor a legkétségbeesettebben hördül is fel szívünkbelől a kérdés: „*Óh én nyomorult ember! Kicsoda szabadít meg e halálnak testéből?*” (Róm. 7:24), akkor is diadalmasan kiáltjuk: „*Hálát adok Istennek a mi Urunk Jézus Krisztus által.*” (Róm. 7:25.)

(Részlet Szikszai Béni: *Mécsvilág* című könyvéből) ■

SZIKSZAI BÉNI

Légy az Úrral egyedül

Ha szólni akarsz
Hogy szavad vágjon, mint a kard,
Ha vágjól rá
Hogy mit Ő tesz, azt akard:
Igéje csendjében
Légy az Úrral egyedül.

Ha azt szeretné
Hogy Ő vezesse lépteid,
Szíved sóvárgja
Hogy eltörölje vétkeid:
Golgota csendjében
Légy az Úrral egyedül.

Szeretnél lenni
Családi körben fény, meleg,
Szomjún kívánod
Hogy egész nap maradjon veled:
Halk hajnali csendben
Légy az Úrral egyedül.

(Edelény, 1938.04.30.)

BOB DEVINE

Az élő számítógép

A természet, a maga mindennapi életével semmiben nem marad el a tudomány és technika mögött, sőt, igen sok esetben az emberi kutatásnak és találményságnak mindmáig nem sikerült a természet csodálatos berendezéseit utánoznia. Isten mindenhatósága és bölcsessége áll mindezek mögött, aki minket, a világot és minden élőlényt teremtett. Szeretetével törődik mindezzel, és gondoskodik rólunk minden nap. Megéri, hogy elgondolkozzunk a természet csodáin, például hogy az agyunk hogyan irányítja a testünket – jobban, mint bármilyen számítógép.

Az agyad tested összsúlyának körülbelül negyvened részét teszi ki. Az elefánt teste viszont csaknem százszorosa az agyának. Viszonylagosan az ember agya a legnagyobb valamennyi ismert élőlény között.

Engem leginkább azok a villamos áramok foglalkoztatnak, amelyeket agyunk állít elő. A híres clevelandi kórház egyik agyspecialistája mondta: Az emberi agy tizenhárom-milliárd apró áramfejlesztőből áll, amelyek mind villamos áramot fejlesztenek.

Ezt a csodát is Isten teremtette. Az agy minden egyes sejtje – összesen tizenhárom-milliárd van belőle – gyöngye egyenáramot termel, amelynek feszültsége tíz és tizenöt mikrovolt között ingadozik, és amely testünk izomzatát mozgatja. E gyöngye villamos áramok nélkül nem tudnánk dolgozni és élni.

Próbáld meg egyszer ujjaidat és lábujjaidat mozgatni. Csukd be a szemed és nyisd ki a szád! Testünk minden egyes tagja, amely mozog, az agynak ezekre a villamos áramaira van ráutalva.

Hasonlítsuk az emberi test izmait egy motorhoz. A motort a villamos áram (vagy más erő) hajtja, különben nem jár. Ahogy a motor kábellel van az áramforráshoz kapcsolva, ugyanígy „kábelek” hálózják be egész tes-

tünket. Ezeket a kábeleket az orvosok idegpályáknak vagy idegszálaknak nevezik. Az idegpályák kötik össze izmainkat az agyunkkal.

Minden áramfejlesztőnek valamilyen hajtóerőre van szüksége. Számos áramfejlesztő dieselolajat vagy benzint használ hajtó- vagy tüzelőanyagként. Agyunk tizenhárom-milliárd

áramfejlesztőjének üzemanyaga cukor és oxigén keveréke. A véráram gondoskodik arról, hogy agyunk mindig bőségesen el legyen látva ezzel a „tüzelőanyaggal”. Ha a vérkeringésben lecsökken a „tüzelőanyag” mennyisége, ez súlyos testi károsodást, sőt halált is okozhat. Valaki egyszer azt mondotta, hogy az agy által végzett életfontosságú feladatok száma – alvás közben – elegendő lenne arra,

hogy az egész világ telefonösszeköttetését fenntartsa.

Az agy legtöbb feladatát úgy végzi, hogy te nem is tudsz róla: irányítja például a légzési-, emésztési rendszert és a szív működését. Miközben alszol, és szemed csukva van, csupán gyöngye villamos áram folyik szemhéjad izmaihoz. Az agy most automatikusan gondoskodik rólad, amíg az ébresztőóra fel nem riaszt álmodból. Ha itt a fölkelés ideje, az agy megkapja a központi idegrendszertől a hírt, hogy tested már eléggé kipihente magát. És most az agy elkezd téged szelíden ébresztgetni úgy, hogy villamos jelzéseket küld tested különböző részeibe, ugyanakkor más részekben megszünteti az áram küldését, például a szemhéjaidba. Ekkor kinyílik a szemed, és egy új nap kezdődik a számodra. Ugyanakkor nem vagy tudatában annak, hogy agyad egész éjjel érted dolgozott.

Mindnyájan ismerjük testünk öt érzékszervét: látás, hallás, tapintás, szaglás, ízlelés. Az agyban mindegyik érzékszervnek van egy tárolója, amely őrzi az emlékeket. Mindaz, amit hallasz, tapintasz, látsz, szagolsz vagy ízlelsz, az agy tudomására jut, amely az ismereteket elraktározza, és bármikor rendelkezésedre bocsátja. Így az agyat hasonlíthatjuk egy modern és rendkívül bonyolult elektronikus számítógéphez. Ha a tudósok az agyhoz hasonló teljesítményű számítógépet akarnának építeni, annak legalább olyan nagynak kellene lennie, mint egy felhőkarcolónak. Hát nem csodálatos, hogy ezekben az épületekben naponta ezernyi emberi agy végzi munkáját!?

A barátunkkal való telefonbeszélgetés érzékelteti, hogyan dolgozik az emlékezet. Ahogy meghallod barátod hangját a telefonban, azonnal felismered. Miért? Nyilván mikor először hal-

lottad a hangját, agyad akkor azonnal tárolta hangszínét. Most, amikor újra veled beszél, agyad összehasonlítja a tároló emlékezetet azzal a hanggal, amely a telefonból szól.

Olykor többször kell találkozunk egy emberrel, mire hangja emlékezetünkbe vésődik. Nagyon sok függ attól, mennyire érdekel bennünket az, amit mond. Az iskolai feladatoknál nem pontosan így van? Ha lelkesedel a tantárgyért, sokkal könnyebben megtanulod a leckét, mint ha egyáltalán nem érdekel a téma vagy a feladat. A kíváncsiság és tudásvágy segítenek a tanuláshoz. De az is igaz, hogy az ismétlés könnyíti a tanulást.

Ami a hallásra érvényes, az érvényes a többi érzékszervre is: a látásra, ízlésre, tapintásra és szaglásra. Ha földrajzórán előtted fekszik annak az országnak a térképe, amelyről éppen szó van, akkor ismét sok minden eszedbe jut, amit erről az országról már régebben hallottál. Ha valaki elmagyarázza, hogyan kell egy madáretetőt építeni, s egyúttal meg is mutatja, hogyan csinálják azt, akkor erre emlékezni fogsz, amikor magad akarsz majd madáretetőt építeni.

Amit láttunk, az többnyire könnyebben és jobban belénk vésődik, mint amit hallottunk. Ez a tény gondolkodtasson el minket! Legyünk válogatósak arra nézve, hogy mit tárolunk az emlékezetünkben! Ha „szemetet” tárolunk benne, ne csodálkozzunk, hogy a színek vagy hangok vagy szagok ezekre az alacsonyrendű dolgokra emlékeztetnek. Mindig csak azt kapjuk vissza az emlékezetünkéből, amivel megkínáltuk, pontosan úgy, mint a számítógépből.

Nyilván dicséretre méltó, ha felteszszük magunkban, hogy csak jó és nemes dolgokról gondolkozunk, és „számítógépünket” csak jó dolgokkal tápláljuk. „Ami igaz, ami tisztességes, ami igazságos, ami tiszta, ami kedves, ami jóhírű; ha valami nemes és dicséretes, azt vegyétek figyelembe” – olvasható a Filippi 4,8-ban.

(Bob Devine: Isten csodálatos világa című könyvéből) ■

KOVÁCS GERGŐ

„Biztonság, béke és útmutatás”

Siklósi Bianka Ketrin vagyok, 16 éves. A Pomázi Sashegyi Sándor Általános Iskola és Gimnázium tanulója vagyok, és a jövőben ügyvéd szeretnék lenni.

– Hogyan kerültél az ifis csoportba?

– Egyik barátom hívott el az ifibe, és már az első alkalommal nagyon megfogott a közösség. Rájöttem, hogy itt nemcsak jól érzem magam, hanem sokat tanulhatok és egyre közelebb kerülhetek Istenhez.

– Mitől jó az ifi közössége, miért szeretsz ide járni?

– Azért szeretek ide járni, mert mindenki nagyon kedves és vicces, így mindig jó a hangulat. Bár mindannyian különbözőek vagyunk, mégis összeköt bennünket az Isten iránti érdeklődés és a hitünk.

– Mit jelend neked az Istennel való közösség?

– Számomra az Istennel való közösség biztonságot, békét és útmutatást jelent a mindennapokban. Erőt ad a nehéz helyzetekben, és segít abban, hogy mindig legyen kihez fordulnom, bármi is történjen.

– Régóta jársz az ifjúsági alkalmakra. Ez idő alatt miben változtatta meg ez az életedet?

– Amióta az ifibe járok, egy igazán támogató közösség tagja lettem. Sokkal közelebb érzem magam Istenhez, és az alkalmak abban is segítenek, hogy kibeszélhessem és jobban feldolgozzam a hét során történt eseményeket.

– Szabadidőben mivel töltöd az idődet?

– Szabadidőmben általában lovagolni szoktam, emellett szeretek új recepteket kipróbálni és a barátaimmal lenni.

– Milyen egy ideális ifiprogram számodra?

– Számomra egy ideális ifiprogram közös imádsággal kezdődik, majd együtt beszélgetünk az adott témáról, és mindenki megoszthatja a gondolatait. Ezután jöhetnek a játékok, a kötetlen beszélgetések és persze a sós négyes Nutellával, ami már szinte elmaradhatatlan része az estének.

– Mi az, amit az ifi még sosem csinált, de szerinted kellene?

– Jó időben szerintem szuper lenne, ha néha a szabadban tartanánk az ifit egy közös sütögetéssel. ■

Boross Máté
Isten szövetségébe lépett

Magdus András
Isten szövetségébe lépett

Hitoktatónk köszöntése

A 2026. június 21-i tanévzáró istentiszteletünkön köszöntötte Nyilas Zoltán esperes úr a gyülekezeteink nevében SOÓS GABRIELLA hittanoktatónkat

Papkerti koncert – a templomban

2026. július 5-én volt Papkerti koncertünk – kivételesen most a pomázi református templomban. Közöttünk szolgált a pomázi Pekulár zenekar, a népművészet ifjú messtere. Szólót énekelt Ranga Emília, gyülekezetünk ifise. A zenészek így írnak magukról: „Játszunk délszláv és kelta népzene is, de legotthonosabban a magyar népzeneben mozgunk. Legtöbbet moldvai tánczenét játszunk, de érdekel minket azon tájegységek furulyás zenéje is, ahol a gyűjtések idején arra már nem nagyon táncoltak a vonószena térnyerése miatt, így kutatjuk ezeket az anyagokat is és foglalkozunk a feldolgozásukkal.”

ÓVÁRYNÉ HERPAI DÓRA

GPS a szabad élethez

Kedves testvérek! Szeretettel ajánlom figyelmükbe a Református Iszákosmentő Misszió új könyvét, a **Gyógyító igék, gyógyuló életek** című kötetet.

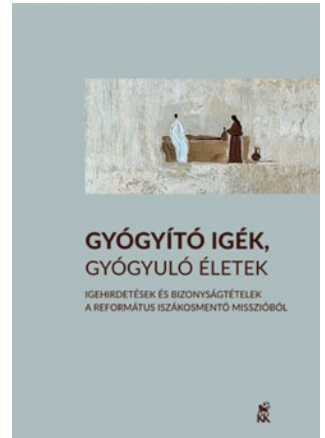
Az első fejezet a Misszió tavaly pünkösdi, háromhetes programján elhangzott igehirdetéseket tartalmazza, melyek eredetileg előszóban hangzottak el olyan emberek előtt, akik többnyire még az istenkeresésig sem jutottak el. Szerzői kivétel nélkül a Misszióban szolgáló lelkészek és lelkigondozók, akik közül többen szorosan kapcsolódnak gyülekezetünkhöz.

Különös érzés egy év távlatából újraolvasni ezeket a prédikációkat, tudva, hogy azok közül, akik annak idején előben hallgatták, vannak, akik azonnal elfogadták Jézus Krisztus kegyelmét, megszabadultak megkötöttségükből és új életet kaptak. Olyan is van, akinek sajnos zárva maradt a szíve. Egyiküket azóta elpusztította az alkohol, másikuk megkeresztelkedett, konfirmált és ma már önkéntesként szolgál. Min múlik, hogy kinek sikerül? Nagy titok ez, amelyre nincs emberi magyarázat. A mi bizonyosságunk az, hogy Isten Igéje élő és ható, ezért adjuk most közre ezeket az igehirdetéseket. Hisszük, hogy ugyanaz az Isten, aki egy évvel ezelőtt életeket változtatott meg általuk, ma is, holnap is képes megszólítani az embert és megnyitni a szívét.

A kötet második részében tizenkét személyes biznyságtétel olvasható: férfiak és nők, házaspárok, hozzátartozók vallanak arról, mit jelentett számukra Jézus Krisztus szabadítása. Őszintén szólnak régi életük mélységeiről, az elveszettség állapotáról és arról az új életről, amiben már szabadon szolgálhatnak.

Ez a könyv nem csak gyülekezeteink tagjai számára hasznos olvasmány, hanem valódi lelki ajándék lehet olyan családtagnak, barátoknak, ismerősnek, aki szenved, keresi a kiutat, de még távol van Krisztustól. Hisszük, hogy Isten ma is igaznak bizonyítja Ígéretét: „*az én ígém nem tér vissza hozzám üresen, hanem véghezviszi, amit akarok, eléri célját, amiért küldtem.*” Ez a mi reménységünk!

Gyógyító igék, gyógyuló életek – Igihirdetések és biznyságtételek a Református Iszákosmentő Misszióból –
Kálvin Kiadó, Budapest 2026

NAPLÓ

ALKALMAINK VOLTAK:

2026. június 27. ■ A vendégszobák takarítása és karbantartási munkák Csobánkán.
2026. június 28. ■ Papkerti koncert a Pekulár zenekar (a népművészet ifjú mestere) szolgálatával a pomázi templomban.
2026. június 30. – július 3. ■ Napközis gyermektábor a pomázi gyülekezeti házban.
2026. július 16-19. ■ Imádságban együtt – családos tábor Mályiban, a Mécses Központban.
2026. július 25. ■ A Kiránduló kör túrája Óbudára: a Kiscelli kastélyparkba és a Doberdó tanösvényhez.
2026. augusztus 23. ■ Újkenyérért való hálaadás, ünnepi istentisztelet úrvacsorai közösségben Pomázon és Csobánkán.

TERVEZETT ALKALMAINK:

2026. augusztus 24-28. ■ Iránytű – ifjúsági tábor Balatongyörökön.
2026. augusztus 28. ■ Presbiteri gyűlés Pomázon.
2026. szeptember 2-4. ■ Szabadtéri evangelizáció Pomázon a Szent István parkban.
2026. szeptember 5. ■ Gyülekezeti csendesnap Csobánkán.
2026. szeptember 6. ■ Tanévnnyitó istentisztelet Pomázon és Csobánkán.
2026. szeptember 12. ■ Egyházmegyei főgondnoki értekezlet Csobánkán.
2026. szeptember 19. ■ Pomáz város napja, gyülekezeti szolgálattal.
2026. szeptember 25. ■ Praetorius kamarakórus koncertje a pomázi templomban.
2026. október 3. ■ Egyházkerületi Ráday Napok Kecskeméten.

KERESZTELŐ:

2026. június 21. ■ **Boross Máté**
(Boross Sámuel lelkipásztor és Nyikos Réka gyermeke).
2026. június 28. ■ **Ujsághy Levente, Gábor Hanga, Gábor Regő.**
2026. július 12. ■ **Magdus András.**
2026. július 19. ■ **Éles Csenge.**
2026. augusztus 2. ■ **Hoefer Larissa Eszter.**
2026. augusztus 9. ■ **Mezei Benedek.**

HÁZASSÁGKÖTÉS::

2026. július 28-án lépett Isten színe előtt a házasság szövetségére
Vágó József és Váradi Veronika.
2026. augusztus 8-án lépett Isten színe előtt a házasság szövetségére
Szelényi Tamás és Galambos Blanka Krisztina.

HALÁLOZÁS, TEMETÉSEK:

2026. május 15-én elhunyt **Doma Istvánné** (†77) testvérünk, 2026. június 4-én történt temetésekor emlékére szólaltak meg harangjaink.
2026. június 2-án elhunyt **Varga Attila Károly** (†53) testvérünk, temetése 2026. július 10-én volt Pomáz város ravatalozójából.
2026. június 16-án elhunyt **Szabó Zoltán** (†91) testvérünk, temetése 2026. július 3-án volt az öreg katolikus temetőben.
2026. július 22-én elhunyt **Rémán Mária** testvérünk, temetéséről lapzártánkig még nem történt intézkedés a gyászoló család részéről.

Isten vigasztalását kérjük a gyászoló családnak!

Gyülekezeti újságunk
következő száma
várhatóan
2026. október 25-én
jelenik meg.

Környezettudatos támogatás

A REpont automatákba visszavitt palackok árával környezettudatos módon tudjuk támogatni gyülekezetünk gyermektáborát. A visszaváltáskor kérjük, olvassa be az alábbi QR-kódot:

**Visszaváltás előtt,
OLVASD BE A GYÜLEKEZETED QR KÓDJÁT!**

ÁLDÁS, BÉKESSÉG!

A Pomáz-Csobánkai

Református Társegyházközség lapja

Cím: 2013 Pomáz, Hősök tere 1.

Telefon: 06-26-325-297

Csobánkai Gyülekezeti Ház:

2014 Csobánka, Béke út 9.

E-mail cím: pomaz-csobanka@reformatus.hu

Honlapcím: www.pomaz.reformatus.hu/

Facebook:

www.facebook.com/pomazcsobankareformatus/

Gyülekezetünk számlaszámai:

Pomáz: 11784009-2222253-00000000

Csobánka: 11784009-2222260-00000000

Felelős kiadó: Nyilas Zoltán lelkipásztor

(e-mail: nyilas.zoltan@reformatus.hu)

Szerkesztőbizottság: Nyilas Zoltán, Hardi Péter,
Mazaray Sándor, Görbe Ferenc, Dr. Puskás Attila

Szerkesztő: Dr. Puskás Attila

(e-mail: puskas.attila.dr@gmail.com;

Tel.: +36-20-9355-362)

Terjesztési felelős: Erdélyi Sándor

(e-mail: erkuchenbauer@gmail.com;

Tel.: +36-20-9325-110)

Nyomdai előkészítés: brildi Kiadványok

Adományokat köszönettel elfogadunk.

Megjelenik kéthavonta 400 példányban, gyülekezeti
használatra, ingyenes terjesztésben.

Újságunk korábbi lapszámai elérhetőek az Issuu alábbi
linkjén is:

https://issuu.com/pomaz_csobankai_reformatus

KURFIS GÉZA

Mohács 500

Mohács te néma fájó emlék.
Szívünkben élsz, bár, rég volt rég.
Zászlók alatt apák és fiak,
Egy hazáért, egyként álltak.
A túlerő, mint sötét árnyék,
próbára tette hitünk mélységét.
Mohács alatt térdre hullt a nép,
De sosem feledte hitét.

„Ne félj” – szól ma is az ígéret,
„Veled vagyok minden időben.”
Szeretetből lett a keresztfa,
És abból nő a holnapunk ma.
Mert Isten lát és Ő szeret,
Kezében tartja a nemzetet.
Bár könnyből lett a Mohácsi kép,
Hitből születik a Magyar nép.
Mert Isten lát és Ő szeret,
Kezében tartja a nemzetet.
Szól ma is, hogy ne félj.
Tiéd az ígéret, Krisztusért.
Mohács porából is élet fakad.
Ha Isten kezébe tesszük azt.
Sebzett nép, de élő remény,
Nem feledünk, amíg Magyar él.
A kereszt árnya ránc borul,
mint búzaszem, ha földbe hull.
Könnyek között is fényt gyújt még,
Az élő reménység.

„Ne félj” – szól ma is az ígéret,
„Veled vagyok minden időben.”
Szeretetből lett a keresztfa,
És abból nő a holnapunk ma.
Mert Isten lát és Ő szeret,
Kezében tartja a nemzetet.
Bár könnyből lett a Mohácsi kép,
Hitből születik a Magyar nép.
Mert Isten lát és Ő szeret,
Kezében tartja a nemzetet.
Szól ma is, hogy ne félj.
Tiéd az ígéret, Krisztusért.
Mert Isten lát és Ő szeret,
Kezében tartja a Nemzetet.
Mohács mezején csend honol.
De az Úr szava, ma is hozzád szól.

IMÁDSÁGBAN EGYÜTT

Gyülekezeti családi tábor – 2026. július 16–19. Mályi, Mécses Központ

ÁLDÁS

Túláradó haragomban egy pillanatra
elrejtettem előled arcomat, de örök
hűséggel irgalmazok neked – mondja
megváltó Urad.
(Ézsaiás 54,8)

